

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancoate nu se
primesc. — Manuscrisurile nu se
returnează.
INSERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anulări:
în Viena: M. Dukas, Ziemersch
Schickel, Rudolf Weiss, A. Oppolitz
Nachfolger; Anst. Oppolitz, J.
Damasch, în Budapesta: A. V.
Goldberger, Eckstein Bernat; în
București: Agenzia Haas, Suc-
cursale de România; în Ham-
burg: Karoyn & Leemann.
Prețul inserțiilor: o serie
garmonică pe o coloană 6 cr. și
80 cr. timbru pentru o publi-
care. Publicării mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 3-a o
serie 10 cr. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĂR DE DUMINECĂ 27)

„Gazeta” iese în să-care zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 60: etagiu
I: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dăru în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 cr. v. a.
sau 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 149.—Anul LIX.

Brașov, Duminecă, 7 (19) Iulie.

1896.

Nou abonament la GAZETA TRANSILVANIEI

Cu 1 Iulie 1896 st. v.

s'a deschis nou abonament la
care invităm pe toți amicii și spri-
jinitorii foiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an	12 fl.
pe șase luni	6 fl.
pe trei luni	3 fl.

Pentru România și străinătate:

pe un an	40 franci
pe șase luni	20 "
pe trei luni	10 "

Abonamente la numerele cu data
de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an	2 fl.
pe șase luni	1 fl.

Pentru România și străinătate:

pe un an	8 franci
pe șase luni	4 "

Abonarea se poate face mai ușor
prin mandate postale.

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei”.

Revistă.

Aruncând o privire asupra ce-
lor mai însemnate lucruri, ce se pe-
trec ați înăuntrul și în afară, nu pu-
tem să nu ridem de bătaia de joc a
sortii, de care este ajunsă slăbiciu-
nea omenilor.

Înainte cu două-deci și opt de
ani s'a făcut o lege în țera ungu-
rească, prin care se cere, ca cei ce
sunt în slujba statului și servesc ju-
stiția și administrațiunea să se silască
a cunoște limba poporului de prin
ținuturile, unde sunt chemați a func-
ționa. Și astăzi ce se vede?

Vorba noastră se împlinesce, că
de când cu mileniul a intrat și mai

mult stretea maghiarizării în șovin-
niști. Acum nu mai ved și nu mai
aud nimic. Decă a dīs vre-odată
legea, că funcționarii, ca să potă fi
drepti și nepărtinitori, trebuie să pri-
cēpă limba poporului, a tost numai
o rētăcire, căci ađi ministrul de ju-
stițiă unguresc este tocmai de păre-
rea contrară.

Numai de curēnd el a lucrat un
proiect de lege despre organizarea
curților cu jurați și în acest proiect
ministrul dīce, că numai acel cetă-
țen potē să fiă membru al juriului,
care cunoșce „limba oficială a sta-
tului” și o scie scrie și ceti.

Va să dīcă cetățenul, care va
fi chemat să judece în viitor în pro-
cesele penale nu numai că — după
proiectul amintit al ministrului, —
nu este dator, ca judecător, să cu-
noșcă limba celor cari în viitor vor
fi trași la răspundere înaintea vre-
unui juriu, dēr se face atērnător
chiar dreptul său, de a putē fi jurat
de cunoșcerea în cetire și scriere a
limbei maghiare.

Este, prin urmare, întōrsă cu
fundul în sus cerința legii de națio-
nalitate dela 1864. Ministrul nu ține
de loc sēmă de adevērul, că func-
ționarii sunt pentru popor, ēr nu po-
porul pentru funcționarii, și merge
până a lipsi de dreptul lor, de-a
funcționa ca membri ai juriilor, pe
toți acei cetățeni, cari nu sciu să
scrie și să cetēască unguresc.

Dēr cu de acestea am început
să fim obișnuiți. N'avem ce face,
decă brōsca cu ori-ce preț vrē să
se umfle ca boul. Sē trecem însă la
altele.

ērăși e vorba de reînnoirea pac-
tului cu Austria. Ministerul Badeni
cere dela ministerul unguresc con-
cesiuni pentru Austria. Banffy ar da
ce ar da, dēr nu se prea cutēză de
gura rea a opoziției maghiare. Cu
tōte acestea nu va avē încătrău,
căci cercurile hotărītore dela Viena

i-au pus șurubul și trebuie să alēgă:
ōri de-a le face pe voiă, ōri decă
nu de a-și da dimisia.

Mare gălăgiă făcuseră Ungurii cu
dușmănia Sērbilor, dovedită mai ales
față cu serbările milenare. Acum
n'au încătrău și caută să-și facă
ērăși mână bună cu Serbia, care li-a
dovedit, că potē să le fiă și pericu-
lōsă, ōri-cât de mică este. S'au in-
ceput tratări pentru a da voiă ērăși
ca să se importeze în Ungaria porci
din Serbia, și precum se vede, trată-
rile se vor stīrși în favōrea Sērbilor.

Ōmenī ca Bartha Miklos se su-
pără grozav, că guvernul unguresc
face curte dușmanilor săi, cum sunt
Sērbii.

Dēr Românii, întrēbă el, sunt
ei mai buni? Cu ei facem mare
prietenia. Regele nostru Francisc
Iosif merge le Sinaia să facă vizită
Regelui român Carol. Și asta este o
logică. Nu trebuie să rupem cōrnele
dușmanilor noștri, ci să lāsăm să creșcă
cât mai mari. Ōri dōră Valahul nu
ne este dușman?

Dīce apoi numitul șovinst un-
gur: „Visita regelui nostru dincolo
de Carpați nu însemnă, că în-
intăm, ci că dăm îndērēt. Bunul
nostru bētrān deșu nu merită dela
sfātuitorii lui acēstă pocăială. Ōre
să fim noi întru atāta de strimțorați
cu tōte cheltuelile mari pentru ar-
mată, ca cu ōri-ce preț să dăm să
înțelēgă elementelor neastēmpērate
și distrugētore de stat, că suntem
slabi și că ne punem speranța în
sprijinul Valahilor.

„Vai de noi, decă am ajuns să
avem lipsă de-o astfel de amicitia,
înaintea de-a ne fi făcut socotēla cu
Valahii, ce locuesc la noi în țēră.
De două-ōri vai monarhiei dualiste
și de-o sută de ōri vai puterei și va-
ței tronului!”

Așa vorbesce estremul din stān-
ga maghiară. Cine scie, decă un es-
trem român nu ar putē să ajungă

tocmai la conclusiunile opuse și să
dīcă: Vai de noi Românii, decă Ro-
mânia e constrinsă la o astfel de
amicitia înainte de a-și fi tras soco-
tēla României cu Ungurii!

Reuniunea publică din Paris și Ungurii.

Tōtă săptămāna acēsta foile
unguresci au fost pline de injurā-
turi la adresa Romānilor, Sērbilor
și Ceho-Slavilor din Paris, cari Sām-
băta trecută au ținut acolo o mare
întrunire publică sub președīnța dis-
tinsului bărbat de stat al Franciei,
d-l Flourens, fost ministru de es-
terne.

În acea adunare s'a desfașurat
pe larg starea de asuprire, în care
se gădesc popōrele nemaghiare de
sub stăpānirea ungurescā și s'a adus
hotărīrea, de a lucra toți împreună
și cu puteri unite în interesul libe-
rării lor naționale și politice, și „de-a
stārui neobosit, ca în privința dreptu-
rilor cetățenesci și politice să se bucure
de deplină egală îndreptățire tōte națio-
nalitățile, ce trāsesc în Ungaria, fără deo-
sebite la originea lor de rassă”.

Se înțelēge, acest lucru nu potē
fi pe placul Ungurilor. Mai ales
împrejurarea, că în fruntea acēstei
nobile mișcări a stat un bărbat atāt
de distins, ca Flourens, îi face pe
Unguri să-și iasă din sărite și in-
jură cum numai ei sciu, îndreptān-
du-și furia mai ales asupra lui Flou-
rens, care de-almintrelea anii tre-
cuți a fost însu-și în Ungaria și a
avut ocaziune de-a se convinge în
persōnă de stările de aici.

Pot Ungurii să injure, căci așa
le este firea; injurăturile lor însă
nu vor putē ascunde ticăloșiile să-
vērșite de ei față cu popōrele ne-
maghiare, cari mai curēnd sēu mai
tārdu vor trebui să se rēsbune.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

România viitoare.

XIV.

Iubite amici!

Pare-mi-se, că în corespondența
noastră m'am oprit la a XIII-a scrisōre;
acum urmez cu a XIV-a și, fiind-că
suntem în luna lui Cuptor, trebuie să
vorbim despre seceriș și despre șcōle.
Eu voiū vorbi despre șcōle, lāsând
amicului meu, Dr. G. Maior, sarcina
de-a vorbi despre seceriș.

Corēspundētōr cu titlul scrisōrei,
vorbind de România viitoare în com-
parațiune cu România de erī, înțelē-
gem progresul pe care-l face cu pași
repedi România de astăzi pe calea
învēțământului public.

Pentru a dovedi cu date posi-
tive acest mers îmbucurător, voiū
tracta în scrisōrea actuală despre în-
vēțământul secundar și apoi voiū
urma succesiv și cu celelalte ramure
ale învățământului dela noi.

Datele le împrumutăm din „Anu-
arul oficial al Direcțiunei învățămēn-
tului secundar și superior din Minis-
terul Cultelor și Instrucțiunei pu-
bliche pe anul 1896”. Conform acē-
stui anuar avem în prezent următō-
rele șcōle secundare de băeți:

a) Licee cu și fără internate:

1) București liceul Stu Sava cu
Internat; 2) București liceul M. Ba-
sarab cu Internat; 3) București li-
ceul Lazar; 4) București liceul M.
Vitezul; 5) Bărlad liceul Codreanu;
6) Botoșani liceul Laurian 7) Craio-
va liceul Carol I.; 8) Focșani liceul
Unirea; 9) Galați liceul Alexandri;
10) Iași liceul Național; 11) Iași li-
ceul Model cu internat; 12) Ploesci
liceul Știi Apostolii Petru și Pavel.

La 1 Septemvre viitor sunt în
ajun de a se deschide încă trei li-
cee clasice: la T. Severin, Buzēu și
Pitești.

Liceele nōstre au câte șapte clase
cu câte două rēnduri de profesori;

unii pentru clasele inferiōre și alții
pentru clasele superiōre.

Tōte obiectele prevēdute în pro-
gramul de studii sunt obligătore.

Limba francesă se propune din
clasa I și până la a VII-a. Limba
germană numai în cele trei clase ale
cursului superior; ēr Religia nu se
propune decāt numai în cursul inter-
rior.

Absolvenții liceelor fac bacalau-
reatul*) de două ōri pe an în Iulie
și Septemvre în palatele Universită-
ților din București și Iași. Cei cari
cad în Septemvre nu se mai pot pre-
senta decāt în aceleași luni ale anului
viitor.

Comisiunile esaminătore se com-
pun numai din profesori universitari.
Fiă-care candidat la bacalaureat
(maturitate) trebuie să depună o taxă
de 50 lei. Bani incasați din ace-
ste taxe se împart ca diurne între
profesorii esaminători.

*) Ceea ce la noi se numesce examen de
maturitate. — Red.

Contingentul anual al bacalau-
reațiilor, băeți și fete, în termen de
mijloc se potē calcula între 300
și 500.

Profesorii noștri secundari sunt
în genere bine pregătiți și fōrte
buni.

Deși nu sunt meșter în ale dās-
călicesci învățături, totuși ași avē
și eu un singur dor: de-a vedē liceele
nōstre complectate cu câte 8 clase
și tinerii absolvenți ai acēstor clase
să facă bacalaureatul (maturitatea)
pe la liceele lor: alta e chemarea
profesorului Universitar și alta e
aceea a profesorului secundar.

Alară de acēsta. ași mai avē
și o singură dorință: ca profesorul
să nu fiă decāt numai profesor de-
votat cu trup, cu suflet carierei sale;
ēr nu ca astăzi, când mulți dintre
ei fac și pe avocatul, pe medicul,
pe inginerul, pe anteprenorul și mai
pe sus de tōte pe funcționarul pu-
blic administrativ. Multele ocupa-
țiuni cumulate într'o singură mână

Mișcări în contra salarisării preoților.

Scim, că guvernul unguresc își sfarmă capul acum cu salarisarea preoților. Ministrul de culte Wlasiacs a și dat poruncă către clerul tuturor bisericilor din țară, ca să i arate, care preot cât venit are, pentru ca să se știe cum se-și întocmescă lucrurile și cărui preot cât salariu se-ia dea pe lângă ceea ce are acum.

Totă lumea vede, că scopurile guvernului nu sunt curate. El vră să cumpere libertatea și independența preoților și a bisericilor, pe cari încă ar voi să le pună în serviciul guvernului și a serviciilor de maghiarizare, ăr pe bietul popor să-l lipsescă și de acești singuri mângăitori și povățuitori ai săi. Clerul catolic, înțelegând planul guvernului, a fost cel dintâiu, care s'a pus în mișcare și a început să protesteze în contra acestor uneltiri ale guvernului, declarând, că nu vră să se supună poruncei de mai sus a ministrului Wlasiacs. În totă ziua cetim când despre un protopopiat catolic, când despre altul, că și-a ridicat vocea de protestare.

Dacă chiar și preoții catolici, măcară sunt Maghiari, privesc cu atâta grăză și neîncredere la darul, ce li-l întind guvernul, de-a bună seamă, ca cu atât mai mult avem să fim îngrijați noi, căci în contra noastră este îndreptată în primul rând și această lovitură. Un membru fruntaș clerului român unit a și publicat în săptămâna aceasta un lung articol în „Gazeta Transilvaniei“, în care arată, ce mare este primejdia, ce se urzește prin acesta în contra clerului nostru și propune, ca clerul român fără amânare să se adune în conferențe, pentru a-se sfătui ce-ar fi de făcut în fața acestor uneltiri.

Bine ar fi, dacă acest glas ar afla răsădit în sinul clerului nostru, căci de pielea lui se tractează.

Un răspuns.

Măcelul dela Mehadica din zilele treoute vād, că nu este condamnat din partea nici uneia dintre foile unguresci. Ba din contră ele țin să ia în apărare pe salbaticii gendarmii, atribuindu-le chiar o „vitejia“, în timp ce unele din ele lasă a se înțelege printru șurur, că Românii dela Mehadica ar fi nisce fricoși și slabi, fiindcă s'au lăsat a fi măcelăriți de-o mână de gendarmii.

Dăr eu am cetit și am și vădut casuri, nu ca cel dela Mehadica, unde un popor, — fiă și de-o miiă de capete cu copii, femei și moșnegi, — s'a dus cu gu-

rire căscate înaintea solgăbirului, fără de de a-i trece cuiva prin minte, că li-se va răspunde cu glonțe, — dăr 40—50,000 de feciori, înarmați, disciplinați, cu cavaleria, artileria, cu fitii aprins în mână, după 4—5 bubuituri de tun s'au spăriat și au fugit mănecând pământul. Vitejii de feul acesta s'au săvârșit chiar din partea Maghiarilor.

În 5 Noemvre 1848, colonelul Zsombori cu participarea comisarilor Kossuth Lud. Berzenzey și Berde ocupaseră șesul și colinele dela Târgu-Mureșului, având peste 8000 de trupe Săcuti grănițeri, gardiști naționali, voluntari și cavaleria numărătoasă. Scopul lor era de-a bate și zdrobi oștea împărătească de sub conducerea generalului Gedeon, oăci așa se hotărise în consiliul de război ținut în oraș.

Armata lui Gedeon consta din 2000 infanteriști, 300 călărași, 400 gardiști sași, 12 tunuri și 1000 lănceri români, comandați de locotenentul c. r. Ursu. Vă să știe 4000 imperiali în contra la 8000 kossuthiani stătură în 5 Novembre 1848. De dimineața până la 3 ore după amiază stătură războiului lui Kossuth cu armele în mână, gata și hotărâți a-se bate.

Când colo însă ce să vedeți? Indată ce se auziă 5 bubuituri de tun din partea împărătescilor, totă acea oște mândră, frumoasă și falăsoasă kossuthiană se luă la fugă mănecând pământul; mai întâiu o tuliră husarii lui Kossuth și cavaleria totă, apoi lăncerii și în urmă batalioanele de Săcuti. Berzenzey s'a vădut fugind rușinat înaintea tuturor; spaima în oraș a fost atât de mare, încât o mulțime de dămine nobile încălecară și fugiră alătura cu husarii. Mai puțin decăt în o oră nu s'a mai vădut nici urma acelei oște. (A să vede „Părți alese“ din Istoria de Barițiu.)

Dăr acest cas nu este singur în felul sên. Să-și aducă aminte gazetarii unguri de cele ce se petrecură în 16 Novembre 1848 la Clușiu, unde oștea ungurescă nu avu curajul nici măcar de-a da față cu cea împărătească, ci se retrase pe furis noptea spre Oradea-Mare, trecând spre Ungaria.

Și apoi să-și fi uitat ora gazetarii unguri, cum tot cam în acel timp se spăriase tot Clușiu de o ciurdă de biboli, creșdend, că sunt glote romănesci?

Dacă tocmai e vorba de frică și slăbiciune, apoi poftescă ori cine să caute istoria Ungariei și va vedé, pe a cui parte cade slăbiciunea.

Pôte cineva să-i învinovătescă pe Românii dela Mehadica pentru încrederea, cu care s'au purtat față cu nisce dușmanii preparați de luptă ai lor, înaintea cărora s'au prezentat cu mâinile în sîn. Dăr dacă e vorba de lasitate, apoi lasi au fost aceia, cari s'au folosit de glonț față cu un popor narmat, contra cărnii, dacă tocmai ar fi fost lipsă, — ceea ce însă n'a fost — li-ar fi fost peste cap de ajuns a se folosi de baionetă.

I. A. S.

Protestări în contra paragrafului liberei persecuțiuni.

Scim, că în proiectul de lege privitor la jurisdicțiunea Curiei în afaceri electorale, care proiect a fost votat și primit din partea camerei, se află și monstruosul § 169, care este îndreptat în contra preoților și a persónelor bisericesci peste tot, amenințându-i cu pedepsă de un an închisore și 500 fl. amendă, dacă la o alegere de deputat „vor influența rezultatul alegerii“ în așa mod, ca să nu-i placă guvernului.

În contra acestui paragraf s'a pornit acum o mișcare de protestare în sinul clerului catolic. Inceputul l'a făcut preoțimea districtului protopopesc Ujszász, din comitatul Pestei, care a hotărât să trimită c adresă către camera magnaților rugându-o să respingă votarea acelu paragraf.

Tot-odată a hotărât, ca să provôce și pe ceilalți catolici din totă țera, ca să facă asemenea. Catolicii cred, că în scurt timp întreg clerul catolic din țera va fi pus în mișcare, ba ei speră, că la această mișcare se va alătura și preoțimea altor confesiuni, deore-ce prin acel paragraf nu se calcă numai dreptul și libertatea clerului catolic, ci și al tuturor celorlalte biserici creștine din țera.

Uscături în pădurea națiunii.

De lângă Oravița, Iulie 1896.

Judele comunal din Rachitova, Iosif Miclea, care în tinerețele sale n'a avut nici mălaiu de ajuns, ca să se sature și abia a apucat să vadă un peptar pe corpul său, ăr adă se îmbracă în zdrențe negre, ținend de rușine mândrul port național, — ca să-și facă nădragii roșii înaintea celor ce i-au dat un os de ros, s'a apucat și densul să înjuge vre-o câteva vite spre a-le duce la tămbălăul din Budapesta. În secul acesta a deschis o listă, ce are a fi acoperită cu subscrieri.

Marfa vrednică de un astfel de tîrg n'a lipsit, oăci afară de doi membrii ai antistetei comunale, asupra cărora pôte că s'a și făcut mare silă, îndată s'a înjugat și președintele comitetului parochial, Martin Sdic, cu membrul de comitet Vasile Novac (un preocupet de găini), episcopul primar Adam Fisteș, apoi un vrăjitor cu numele Petric Cipu, un biet de copilandru rătăcit cu numele George Moată și, în fine un păzitor comunal. Ceilalți, fiind mai pe jos de păzitorul comunal, nu merită nici o atențiune.

Ca să nu credă cineva, vădend pe președintele comitetului, un membru de comitet, apoi pe episcopul primar cu fiul său,

că dără aceștia ar fi fruntea comunei, afu de lipsă să pun la acest loc, că aceștia — afară de episcop, — au fost condamnați de tribunalul reg. din Biserica-albă la câte 6 luni robii, pentru crima de violarea libertății personale. Venerabilul Consistoriu din Caransebeș are cunoștință despre acesta, precum și despre alte abuzuri comise de acești ómeni, dăr până astăzi încă nu i-a delăturat din comitet. Se vede, că Venerabilul dărme somnul lui Abimelech la via Agripei.

Etă în totă golătatea lor florile, ce au să împeneze tîrgul de zdrențe din Budapesta.

Rușine să le fiă! dăr — pardon! N'au rușine.

Hermes.

Ce-ar fi de făcut pentru înaintarea învățămîntului nostru?

Tractul Făgetului, 1896.

Acum că ne aflăm la sfîrșitul anului școlastic, țin să-mi spun părerea mea, că din punct de vedere pedagogic ar fi fost de dorit, ca din tôte părțile locuite de Români să se publice raporturi amănunțite despre decursul esamenelor școlariilor noștri dela sate și orașe, spre a ne convinge, intru cât cei chemați și-au făcut din destul datorință, și intru cât nu — și cari sunt neajunsurile și pedecile realizării unui progres favorabil la școlile noastre, ca cunoșcându-le pe viitor să ne putem feri și să le delăturăm.

Acesta ar trebui să o facă comisarii de esamene numiți de către consistore pentru fiă-care tract protopopesc. Căci cine altul, dacă nu densii, cari au parte la fiă-care esamen dela fiă-care școlă și în decursul unui lung șir de ani, ar puté să facă acest serviciu, atât de bine meritat de națiune? Durere însă, astfel de raporturi nu seiu să fi apărut în nici o fîiă de-ale noastre, mai tot ce s'a publicat până acum a fost numai dela câte-o școlă, și nu din partea comisarilor de esamene, ci din partea vr'unui corespondent zelos. Căștigul, ce ar urma dintr'o astfel de purcedere ar fi neșpus de mare. Prin publicarea acestor fel de raporturi despre decursul esamenului multe rele și neajunsuri s'ar îndrepta. Mulți învățători mai cu seamă începători, cetind cu atențiune astfel de rapôrte, s'ar sci feri d'a cadé în greșelile colegilor lor mai bătrâni. Pe învățatori neglijenți astfel de rapôrte îi va împintena la diligență și muncă. Căci nu putem presupune o astfel de timpire a simțemîntului de rușine intr'un învățator, ori cât de neglijent fiă el, să nu țină cont de judecata, ce-și va face publicul asupra sa, — și în cas de o judecată nefavorabilă, nu se va sili pe viitor, a-și șterge o astfel de pată prin o diligență îndoită și printr'o iubire mai mare către chiamarea sa învățătorescă.

fac pe cumulară să nu îndeplinescă nici una cum se cade.

Numărul scolarilor pe an ce merge se sporesce și de aceea atât liceele, gimnasiile clasice și reale în cele mai multe orașe au și clase parțiale divisionare.

b) Gimnasii clasice:

1) Bucuresci gimnasiul Cantemir-Vodă; 2) Bucuresci gimn. G. Șincai; 3) Alexandria gimn. Al. Ghika; 4) Bacău gimn. Principele Ferdinand; 5) Brăila gimn. I. C. Massim; 6) Buzău gimnasiul Al. Hașdeu; 7) Caracal gimn. Ioniță Asan; 8) Câmpu-Lung gimn. ....; 9) Fălticeni gimn. Al. Donici; 10) Giurgiu gimn. I. Maioreșcu; 11) Huși gimn. Anast. Panu; 12) Iași gimn. Alexandru Cel Bun; 13) Iași gimn. Stefan cel Mare; 14) Pitești gimn. ....; 15) Râmnicu-Sărat gimn. Vasile Boerescu; 16) Râmnicu-Vâlcei gimn. ....; 17) Roman gimn. Roman Vodă; 18) Târgoviște gimn. I. Văcărescu; 19) Tulcea gimn. ....

Se vorbesce că dela 1 Septemvre a. c. se va înființa și la Constanța un gimnasiu clasic.

Gimnasiile clasice au numai câte patru clase și elevii doritori de a urma înainte trec la liceele clasice.

Limba francesă e obligătoare, ăr Limba germană nu se propune.

c) Licee și gimnasii reale:

1) T. Severin liceul Traian (cls. real); 2) Brăila liceul real N. Bălcescu; 3) Bărlad gimn. real M. K. Epureanu; 4) Călărași gimn. real Stirbei Vodă; 5) Craiova gimn. real ....; 6) Drohoiți gimn. real Grișore Ghika V. V.; 7) Pătra N. gimn. real Petru Rareș; 8) Slatina gimn. real ....; 9) Tecuci gimn. real ....; 10) T. Măgurele gimn. S-tu Haralambie; 11) Târgul Jiului gimn. ....; 12) Vaslui gimn. Kogălniceanu.

Liceele reale au câte 7 clase, ăr gimnasiile numai câte 4 și Lim-

ba germană și francesă e obligătoare în tôte clasele.

La școlile secundare de băeți mai trebuie numerate și școlile speciale de Belle-Arte, una în Bucuresci și alta în Iași, Conservatorul de musică și declamațiuni, unul, în Bucuresci și altul în Iași și Seminarile despre care își voi scrie cu altă ocaziune.

Tet în cadrul acestor școle ar mai intra și școlile speciale de comerț, de agricultură, de silvicultură și de meserii, cari stau sub ministrul domeniilor, școlă de punți și șosele și școlă pentru pregătirea funcționarilor drumurilor de fier, cari aparțin Ministerului lucrărilor publice, școlile militare de tôte gradele, cari stau sub Ministerul de resbel și de cari nu mă pot ocupa în scrisoarea de față.

Recrutarea corpului didactic la școlile secundare se face după legea dela 17 Martie 1879.

Catedrele vacante seu suplinite, se publică în „Monitorul Oficial“

cu câte trei luni mai înainte de ținerea concursului.

Pentru a fi admis la concurs, candidatul trebuie să presinte diploma de bacalaureat și diploma de licență seu doctorat în ramura din care face parte catedra vacantă. Diplomele din străinătate trebuie să fiă recunoscute de Universitățile țării.

Juriul esaminator se compune din 2 membri trași la sorți, seu numiți de minister, după natura catedrei în concurs, și dintr'un președinte numit de minister. Candidatul, care la inseris n'a obținut nota generală 7, nu se admite la esamenul oral. Cei recomandați de juriu se numesc de minister mai întâiu cu titlu provisoriu, apoi după un serviciu de trei ani li-se acórdă numirea definitivă cu decret regal.

Profesorii suplitori nu se bucură nici de aceiaș onorariu, nici de aceleaș drepturi, pe cari le au profesorii numiți pe basa concursului. Suplitorilor li-se reține din sa-

Numai prin admoniția venită din partea consistoriilor, mai cu seamă acum, când ni s'a luat cu dreptul de destituire asupra învățătorilor neglijenți și cu purtări rele, răul nu se poate vindeca. Poate ar ajuta și admoniția din partea consistoriilor, când ar fi adusă la cunoștința respectivului învățător neglijent prin comitetul parohial, ori prin scaunul școlar, care l'ar face atent ca pe viitor să se îndrepte; d'ar altfel nu. Am cunoscut în viața mea un învățător, — astăzi e în pensie, — căruia numai de școlă se nu-i fi pomenit, așa de neglijent era; an după an mereu a fost admoniat din partea consistorului, d'ar de îndreptat nici vorbă, — pentru-că admoniarea n'a venit prin comitetul parohial sau prin scaunul școlar, ci numai el a știut de ea.

Deși nu sunt un atare comisar de esamene, totuși mi-am ținut de datorință a forma publicul în colonele iubitei noastre „Gazete” despre decursul esamenului dela unele școle, la care am luat și eu parte. Multe neajunsuri și greșeli am observat. De-oamdată însă mă voi u margini a aminti un rău, pe care de nu-l vom delătura de cu bună vreme, în curând ne vom pomeni cu ruina totală a școlilor noastre.

E vorba de un număr însemnat de școle, cari sunt fără învățător. Bine înțeles eu am în vedere numai tractul protopresbiterial al Făgetului, din diecesă Caransebeșului. Această lipsă simțită de învățători o află pe de-o parte în numărul cel de tot mic, de preparanți ce absolvă în fiă-care an, și pe de altă parte în împrejurarea, că și din acest puțin, câți absolvă în fiă-care an, o parte se aplică pe la școlile comunale.

Din raportul general al consistorului diecesan, ca senat școlar pro 1894, aceluși la protocolul sinodului eparchial 1895, se vede, că la finea anului 1893/4 au fost 47 elevi și 12 eleve, de tot 59, dintre aceștia s'au promovat 43 elevi și 11 eleve, cu totul 54 în toate trei cursurile. Ar veni pe un curs 18 înși. Un număr destul de mic acesta de pedagogi chiar de s'ar aplica toți la școlile profesionale, în număr de 329, câte se țin de jurisdicțiunea consistorului nostru dela Caransebeș. D'ar unde rămâne împrejurarea, că poate chiar jumătate din ei se vor aplica la școlile comunale?

E vorba, ce să facem și cum să facem, ca să delăturăm răul acesta, să eșim din impas și să ne salvăm școlile?

După părerea mea, două căi ne stau la îndemână: 1) Să favorisăm în tot modul posibil pe toți acei tineri, cari voesc a îmbrățișa cariera învățătorescă. Spre scopul acesta ar fi bine d'a imita pe frații noștri din diecesă Aradului, înființând, pe lângă cele patru cursuri, și așa numitul *curs pregătitor*, în care ar avea să intre și tineri talentați dela școlile mai de dai d'omne sătesci. Să se facă și un internat pentru pedagogi, unde să fiă obligați a intra toți și unde pe lângă o taksă moderată să fiă pro-

veduți cu cele de lipsă. Imbrăcăminte să fiă uniformă și cât mai simplă, precum se obișnuiesc la cele mai multe internate, cruțând în chipul acesta o grămadă de spese părinților. Ar fi bine apoi, ca pe cei mai capacitați și cu purtare bună să-i prevedem și cu stipendii, din cari ar fi a-se plăti didactrul și taksă pentru internat, ușurând în chipul acesta cât numai se poate cheltuielile părinților lor. Așa făcând s'ar școlilor noastre se va îmbunătăți de-orece în curând numărul învățătorilor va crește în mod însemnat și ne va ajunge chiar de a prevedea și alte diecese, precum acum se prevede a noastră din diecesă Aradului.

Al doilea mijloc ar fi: să se hotărască în sinodul eparchial cel mai de-aprope a nu se sânti de preot nici un cleric absolut, care n'a funcționat unul său doi ani și ca învățător, precum este acesta și în Archidieceșă Transilvaniei. Când noi vom urma așa, multe din stațiunile învățătoresci, ca să nu dic toate, decât nu pe calea concursului, apoi pe calea denumirii în mod provizoriu vor fi ocupate de omeni destoinici și iubitori de muncă, și atunci și învățământul popular va lua un avânt, mai mare ca până acum. Căci nu trebuie perdat din vedere, că din lipsa de învățători ori-ce școlă suferă atât cu privire la instrucțiune, cât și cu privire la cercetare. De aceea vedem tot din acel raport, că „cercetarea școlilor de toate zilele din 1893/4 în comparațiune cu cercetarea din a. 1892/3 a scăzut cu 273%.” Causa scădemântului în cercetarea școlilor zace în lipsa de învățători, carea este în general simțită.

Așa-d'ar, ca instrucțiunea în școlile noastre să nu suferă și mai departe, să părăsim calea veche și să ne întocmim și noi a-le noastre porniri pe o cale nouă mai corespunzătoare scopului. Să se începă încă cu începutul anului școlar a se umple cu clerici absoluți toate acele stațiuni, cari nu s'au putut întregi pe calea concursuală prin pedagogii cu esamen de calificățiune. Și unde numai nu s'ar ajunge, acolo școlă să se încredințeze pe mâinile vr'unui preot vrednic și iubitor de muncă, sau să se întocmească lucrul așa, mai cu seamă unde satele sunt aproape a ține ambele un învățător ambulant. Făcând așa și urmările binefăcătoare nu vor înceta a se arăta. Am simțit întâiu în noi o mulțămire internă, că instrucțiunea în școlile populare este asigurată pentru un viitor mai îndepărtat, fiind pusă în mâinile unor omeni destoinici. Am da, de altă parte privilegiu tinerilor clerici a-și însuși cunoștințele de lipsă, de cari vor avea trebuință ca viitori preoți și directori întru conducerea și îndreptarea învățătorilor, mai cu seamă a celor începători atât în școlă, cât și afară de școlă. Căci este știut, că fiă-care învățător pășind pentru prima-dată în viață, este mai mult său mai puțin stângaci și neajutorit, atât cu privire la instrucțiunea din școlă, cât și cu privire la viața socială. El posedă un ma-

terial bogat, lucrat bine, d'ar nu tot așa de bine aranjat și ordinar. În școlă, fiind timid, nu scie de unde să începă și cum să începă. În strimțore fiind, își ia refugiu la iubitul lui preot, care fiind om la loc și cu cunoștințe pe terenul pedagogic, îi va da cea mai mare dragoste înviațiunile de lipsă. În chipul acesta se va stabili între preot și învățător un fel de raport intim, atât de salutar pentru dezvoltarea, înaintarea și viitorul poporului nostru, — raport stabilit pe baza recunoșterii, că preotul este superior, nu atât prin poziția, cât mai mult prin cunoștințele lui.

În fine prin asta le asigurăm o asistență mai convenabilă și i-am lua pe unii din cărua părinților, cari au cheltuit destul pân' i-au văduț ajunși aici, și pe alții i-am smulge dela alte ocupațiuni nedemne, ca scriitori pe la vre-un notar cercual, la comitat sau cerc, unde învață multe de toate, numai iubire de neam nu. Mulți din ei nici nu se mai întorc la cariera avută, ci rămân pentru totă viața lor ca scriitori, ori făcându-se chiar și matriculanți.

D'ar mi-se va dice, poate, cum pot fi așa de neorientat, ca să nu știu, că inspectorii unguri nu vră cu nici un preț a a mai admite la esamenul de calificățiune învățătoresc pe clericii absoluți? Dovadă anul acesta respingerea clericilor însinuați din Archidieceșă unită a Blășiului, și anul trecut a clericilor din Archidieceșă gr-or. a Transilvaniei din partea inspectorului unguresc al comitatului Caraș-Severin și comisar de esamene Dengi János? — Răspund: am cunoștință. D'ar cine poate opri tinerimea noastră, ca să nu studieze și să nu se califice pentru ori-ce carieră? Și erăși cine poate opri pe un bărbat cu calificățiune învățătorescă, fiă el teolog, fiă neteolog, ca să nu dea instrucțiune unei tinerimi, care n'are alt învățător? Opiriarea clericilor de-a depune esamen de calificățiune este o absurditate, o nebuniă mare, pe care nu ne este iertat s'o suferim. Și fiind-că această măsură draconică și absurdă taie adânc în viața școlilor noastre, e de datorința capilor noștri bisericesci, ca printr'o reprezentațiune făcută în consistorul metropolitan să remonstreze în contra ei la guvernul țării. Altfel îndrăsnela dușmanilor noștri și pofta lor de mâncare mereu va crește.

Eu nu pretind dela clericii noștri, ca ei să se decidă pentru tot-déuna carierii învățătoresci, precum se întâmplă acesta în Archidieceșă Transilvaniei, cu o parte din ei, ci numai un serviciu de un an său doi, în care timp poate funcționa și fără esamen de calificățiune; după aceea poate să-și ia cariera, pentru care s'a destinat. În chipul acesta pericolul pentru școlile noastre ar fi delăturat.

Esamene la sate.

Stim. D-le Redactor! În 5 Iulie c. s'a ținut esamenul cu elevii și elevele dela

școlă capitală gr. or. din Zărneșci, la care esamen, fiind și eu de față nu pot a nu face cunoscut rezultatul aoluii on. cetitorii ai „Gazetei”, cu atâta mai vârtos, căci eu sunt de convingerea, că recunoșterea meritului, activității desinteresate și zelului laudabil stimulează nu numai la împlinirea esactă a datorinței, ci de multe ori la abnegațiunea de sine, ceea ce pe terenul nostru școlar cultural este foarte de dorit, mai ales în timpurile critice de azi.

Esamenul s'a început la 9 ore a. m. sub presidinț D-lui protopresbiter Traian Meșian, ca inspector tractual, fiind de față d-l protopop on. Ioan Dan, d-l adv. N. Garoiu, d-l preot I. Strevoiu cu soția, d-l Dr. Iancu Meșian cu soția, d-l notar Podar cu soția, d-l primar Șona cu soția, — cu un cuvânt aproape totă inteligența română din loc, ba chiar și d-l director al fabricii de celuloză și alți funcționari dela acea fabrică, precum și diu Brașov am observat pe d-l profesor L. Nastasi, și un mare număr de popor din loc.

La școlă capitală din Zărneșci sunt instalati 5 învățători și o învățătoare. Cl. I cu 80 elevi din anul I este condusă de d-l inv. N. Sperchezu. Cl. I cu 60 elevi din anul al II-lea este condusă de d-l inv. Ioan Sperchezu; Cl. II cu 51 elevi condusă de d-l inv. N. Dan; Cl. III cu 54 elevi condusă de d-l inv. N. Pană; Cl. IV cu 35 elevi condusă de d-l director B. Bude. Esaminați au fost elevii și elevele din toate obiectele de învățământ și răspunsurile au fost foarte satisfăcătoare, cu deosebire răspunsurile din religione, comput și gramatică.

Er declamările cu deosebire au fost foarte bine predate de elevii din clasa III și IV; s'au declamat mai multe poezii, la cari n'a lipsit nici accentul, nici simțul cel trezesc în perorator înțelegerea poeziei. Printre acestea am auzit declamându-se și ceva în limba maghiară, d'ar neștiind eu unguresce, nu știu despre ce a fost vorba, deci au pot, să mă pronunț.

D-nii învățători și-a împlinit datorința cum se cade și merită totă lauda, de-orece n'a lăsat nimic de dorit. Esamenul s'a terminat pe la 6½ ore seara cu o vorbire din partea d-lui protopop Tr. Meșian, mulțămind mai întâi d-lor învățători pentru progresul prestat, după aceea elevilor punându-le la inimă, ca nici în vacanță să nu dea cartea uitării, precum și părinților de a-i da la școlă mai înalte, la cari le dă mâna, d'ar mai mult i-a îndemnat a-și aplica copiii la meserii.

După aceasta, publicul s'a dus în sala unde erau espuse lucrurile de mână ale elevilor de școlă, am intrat și eu acolo, am văduț, ce-e drept, lucruri frumoase, d'ar necorespunzătoare pentru poporul nostru; eu după, cât înțeleg lucrul nu mă pot împăca cu ideea, ca o comună său biserică să susțină o învățătoare numai pentru de-a învăța elevele la lucruri lucioase,

lariu câte 40% și anume 30% pentru fondul școlilor secundare și 10% pentru casa pensiunilor și nu se bucură de legea gradațiunii salariului din 5 în 5 ani, în total patru gradațiuni, care numără și la pensiuine.

Trecând acum la generalități, pot să afirm cu conștiință curată, că România a înaintat atât de mult chiar și numai dela 1879 încôce, în cât nu mai e țera aceea, care era înainte de rebelul ruso-româno-turc dela 1877.

Bărbații conducători ai țării în acest interval au avut fericita idee de-a ramifica învățământul secundar prin diferitele orașe ale județelor, înlesnind cu chipul acesta nu numai orașanului, d'ar și săteanului sărac, modrul de a-și pute da pruncuții la învățatură, ca să nu mai cânte:

„Mi-ași da pruncuții la școlă
„D'ar nu-i pot cu straița golă!

Mai anul trecut mă aflam într'un mic orașel de provincie înzes-

trat cu un *gimnasiu real* și priveam dimineața cum se duc la școlă micii țărănuți în hăinuțele lor albe de pânză și cu străicuța cu merinde atârnată curmezis peste pept.

Ochii mi obidau, aducându-mi aminte cum am învățat și eu carte și întrebând pe directorul școlii, mi-a răspuns, că aproape 300 dintre școlarii săi sunt dela sate și trăesc cu merinde de-acasă.

Prin mari vijelii a trecut acest popor român, multe valuri au înfruntat frunțașii lui și mult mai multe dificultăți are încă să învingă, d'ar tocmai în combaterea acestor piedeci, în vigorea lui de rezistență se manifestă puterea lui de viață.

Poporul român din trecutul său și-a creat prezentul și din acest prezent și a croit viitorul său de aur.

La revedere!

Teofil Frâncu.

Susana cea nebună.

(Fine)

Baba merse dela Zacheiu Păun ață la Ión Tăpălagă. D'ar trebui să stea mult la poartă, că până eși cineva să o apare de câni. De-ar fi cutezat să între, totă o sfârticau, că la boagați și câni-s mai răi decât la alți omeni, nu se ogăie în veci, nu pot bag seamă nici ații de fôme. Când o văduă Tăpălagășii (c'asa numiau omenii pe căsenii lui Tăpălagă), intrând în ograda lor, numai decât se nădăiră, că de ce umblă baba pe la ei, că doră scie satul tot, că Pavel se ținuse cu fata babei și auzise satul întreg amenințările Susanei, care le spunea în hore. Deci, bătându-l Tăpălagă, ca mai cu minte eși în ograda înaintea babei să vedă el mai întâiu, de ce le calcă baba o grada, că nu fusese la ei nici de patru ani de zile, de când le descântase la un junc de mătrici.

— „Bună ziua, să dea Dumne-

deu bade Ióne” — dise baba înaintând cătră Tăpălagă.

— „Bună să-ți fiă inima, babă!” răspunse bocotanul. „D'ar ce vânturi te poartă pe aici?”

— „D'apoi — veți d-ta, ca omul cu necas. Am venit să mă jeluesc și la d-ta, că și la părintele mă jelui de năpasta ce a căduț pe casa mea.”

— „Ce năpasta, babă?” întrebă bocotanul; se făcea drag Dóme a nu scie încătrău bat vorbele babei.

— „D'apoi uite, bade Ióne, Pavel ăsta al Onului, care a credințit cu fata d-tale, a îmbăjănat fata mea cu tăgădașuri c'a lua-o și a lua-o. Ea, bolundă și trude de minte, l'a creduț; amu el se credințesc cu fata d-tale și pe a mea o lasă de batjocură la sat și de hulă la tot ținutul. Spune-mi d-ta, bine și frumos face, cum face?”

— „D'apoi, babă, eu nu știu ce să dic; știu atâta, că mi-a pețit fata, ei îi place, din zestre ne-am învoit și că peste 2 săptămâni va fi osp-

precum am văzut: fețe de masă și perini, dantele, serviete, din materii *cumpărate toate din bolte*; eu cred, că acestea sunt numai în detrimentul poporului nostru. Oare nu ar fi mai bine, ca elevele în obiectul acesta să fie instruite, ca să știe cum să pună un petec pe un vestmânt de pânză și pe vre-o haină? Cum să-și facă o haină românească d. e. o catrință, etc. cum se țese pânza, pânura etc., căci în rari locuri mai vești ați pe țerancele noastre purtându-și portul românesc atât de frumos, și pe inoetul și cu acestea se pierde mult, foarte mult din caracterul național al poporului.

În decursul esamenării lucrurilor am înțeles esamenându-se ceva și din ale bucatăriei, dăr nu am mai stat, fiind timpul foarte înaintat și despre progresul făcut în acest ram de către D-șora învățătoare E. Isac nu pot da nici un raport.

Băraseanul.

SCRIRILE ȚILEI.

— 6 (18) Iulie.

Telegrame oprite. Ungurii au început să censureze și să confiscă chiar și telegramele, ce vin din străinătatea și mergând erăși în străinătate, trecând pe liniile telegrafice ungare. Așa au confiscat multime de telegrame trimise din Serbia și România bărbatului de stat al Franței, d-l Flourens, cu ocazia marelui adunări, ce-a presădat-o el în cestiunea naționalităților din Ungaria. O telegramă a Ligii din Ploescol a fost confiscată după 33 de ore la Budapesta, și acesta i s'a anunțat d-lui prof. Raica, care a compus și expedat acea telegramă. — Numai așa înainte, căci acestea sunt cele mai puternice dovezi de rău conștiință, ce o au Ungurii față cu naționalitățile, în apărarea cărora s'a ținut acea adunare din Paris.

Dar pentru școlă. Subscrierul își ține de plăcută datorință de-a exprima pe această cale sincera recunoștință stimatului dn. Vasile Muntean, comerciant din Brașov, pentru viul interes, ce l'a arătat față de școlă noastră română gr. or. din suburbiul Scheiș-Tocile (în Brașov), donând premii pentru școlarii, ce s'au distins în anul acesta școlar 1895/6 și anume: istoria biblică și aritmetica în valoare de 4 fl. 6 cr., cari s'au distribuit cu ocaziunea esamenului. Primescă sus numitul d-n cele mai sincere mulțămite din partea învățătorului, precum și a școlarilor premiați. — Brașov, 6 Iulie v. 1896. *Ion Suciu*, învățător.

Datoriile Ungariei. Datoria Ungariei făcută acum 30 de ani este ați de deoerori mai mare și ajunge la colosala sumă de 2660 milioane fl. În străinătate Ungaria datorește 1940 milioane fl. Din suma această Austriei e datăre 1200 milioane, apoi vine

la rând Germania, Olanda, Anglia și Elveția, ér în Ungaria nu se află plasați decât 700 milioane fl.

Seceriș bun. Din Betlean (com. Soluoc Doboca) se scrie, că pe acolo secerișul s'a început, sămănăturile peste tot dau o recoltă bună. Grâul pe unele locuri e cu tăciune. Săcara și orzul sunt bunișore, alacul este mic în paiu, dăr spicul e foarte frumos și rodit. Cucuruzele sunt cam rari, cartofii sunt frumoși. Viile și pomii promit puțină recoltă.

Călduri mari în Italia. Din Venetia se scrie, că în Italia de sus de trei țile înococe e o căldură nemaipomenită. În orașele Milan, Turin, Bologna, Modena și Padua caldura e între 36—38 grade C. În Florența căldura la umbră e de 34½ °C. Din cauza căldurii prea mari, foarte mulți ómeni mor de insolațiune.

Măcinată de viu „Dreptatea“ din 5 l. c. scrie: De-o mórte ne mai pomepită și înfiorătoare a murit țilele trecute o fetiță de 12 ani în Teremia (Timiș). Jncându-se în mórta s'că, îi plesnesce ideia, că ar fi bine să se pună pe cercul cu colți ai morii și de-odată, ascunsă între colții cercurilor, ce învërtea peatra dela coș, a fost sfărîmată și mórta la moment.

Nenorocire pe Marea-roșiă. Din Dundee se telegrafază, că naia engleză „Curfu“ s'a cufundat în Marea-roșiă dimprună cu toți ómenii, ce erau pe acea naia.

Cunună, D-l învățător Vasile Bărbat, se va cununa cu dra. Maria I. Moldovean mâne, în 7 Iulie v. e. în biserica sf. Arhangeli din Satulung. — Dorim fericeire tinerei părechii!

Convocări: Adunarea despărțământului XVI. (*Selăgean-Chioran*) al Asociațiunii transilvane e convocată pe 2 August n. în Odorheiu (Szamos-Udvárhely). — De-odată cu această se va ținea și adunarea Reuniunii fem. rom. *selăgene*. — Adunarea desp. V (*Seliste*) e convocată pe 1 August n. în Gura-riului.

Adunarea desp. XXVII (*Cohalm*) e convocată pe ziua de St. Ilie (20 Iulie) în Cohalm.

La toate aceste adunări Români sunt invitați să ia parte în număr cât mai mare.

„Pomul verde“ este unul dintre cele mai elegante oteluri în Brașov, având cea mai frumoasă grădină, un pavilion de sticlă mare și frumos, multime de odăi elegante, mâncări și băuturi foarte bune. Actualul posesor al otelului, d-l G. Sorea, își dă totă silința pentru a câștiga mulțămirea óșpetilor și a susține buna reputațiune a acestui elegant otel. Joia și Dumineca con-

certeză musica orășenescă. Avis óșpetilor, cari vin la Brașov!

Concertul de mâne s'rá, va conține piese alese, între cari „*Suvenir de Mehadia*“ etc.

3 Pentru orașeni, funcționari, etc. cari au ocupațiuni sedentare sunt prafurile Seidlitz ale lui Moll cel mai bun remediu prin efectul lor la regularea mistuirei. O cutie 1 fl. se pôte căpăta dîlnic prin poște de către farmacistul A. Moll liferantul curții din Viena. Tuchlauben 9. În farmaciile din provincia se se c'rá preparatul lui Moll prov'đut cu marcă și subscriere.

SCRIRI ULTIME.

Viena, 18 Iulie. Conferențele ținute de către ambele ministere aici în afacerea tratatului vamal și comercial austro-ungar se continuă încă. Se dice, că s'au înțeles asupra mai multor puncte, dăr întrebările de căpeteniă privitoare la c'otă și la cestiunea băncei și a valutei au rămas încă cu totul neresolvate.

Belgrad, 18 Iulie. Consiliul de ministri s'rbesc a subscris protocolul privitor la redeschiderea granițelor Ungariei pentru importarea porcilor.

Convocări.

Reuniunea învățătorilor gr. cat. din Arhi-Diaconatul părților Sătmărene aparț. diecesei Oradane își va ține adunarea generală anuală la 10 Aug. n. c. la 9 ore în comuna Homorodul de mijloc, la care membrii reuniunii cu totă onórea sunt invitați.

Prin ordinațiunea Sp. D. vice-comite Nr. 10,152/896, prin comune li-se presteză membrilor diurnul; af'rá de această, se observăm ordinațiunea Inalt minis. de culte și instr. publ. Nr. 23,201/872. §-ul 1., care pe fiă-care învățător il îndatoresce să se facă membru la vre-o reuniune, § 6 deobligă pe fiă-care membru să solv'coască la an o tacsă moderată în cassa reuniunii, ér § 8 dem'ndă membrilor să ia parte la adunările gen. și filiali, absențele numai prin morb ori cauze grave familiare se pot motiva. Absențele nemotivate se pedepesc cu 2 fl. în favorul reuniunii, care în cas de lipsă se pot esecua și prin judecătoria.

Deci membrii ordinari ai reuniunii se notificeză presiului scusele pentru eventuala lor absentare; precum și doritorii de-a diserta cu ocaziunea adunării, elaboreatele se le trimiță la presiul cu 8 țile înainte.

Competințele și restanțele sunt a se r'ápunde până la 10 August, la din contră numele restanțierilor prin cassarul reuniunii se va c'eti în public, ér aceia, cari vor aștepta să fiă provocați la solvire prin advocatul reuniunii vor suporta și spesele procesului.

Programa: 1) Celebrarea cultului divin la 7 ore în ț. 2) Deschiderea ședinței. 3) Cetirea și verificarea protocolului adun. anterioré. 4) Raportul comitetului. 5) Alegerea comisiunilor și anume: a) comisiunea candidatoriă; b) pentru scontarea cassei reuniunii; c) pentru criticarea prop. de probă din filiali; d) pentru conscrierea membrilor noi și încassarea tacselor; precum e) pentru censurarea disertatiunilor înainte la presiul. 6) Raportul comisiunilor. 7) Complinirea biroului și a comitetului. 8) Desbaterea regulamentului amplificat, al reun. filiali. 9) Cetirea disertatiunilor aprobate prin comisiunea respectivă. 10) Propunerii practice. 11) Impărțirea diplomelor la membrii noi. 12) Defigerea locului și a timpului adunării generale proc-sime. 13) Propunerii diverse referitoare la înaintarea scopului reuniunii. 14) Închiderea ședinței. 15) Prânțul comun.

Dat în Carei, la 15 Iulie 1896.

Demetriu Kiss,
v.-președ.Georgiu Pteancu,
notar.

Adunarea generală ordinară a despărțământului al XIII (Abrud) al „Asociațiunii transilvane“ se va ține în anul acesta Duminecă în 26 Iulie st. nou, începutul la 10 ore a. a. m. în biserica gr. or. din Bucium-Poeni, pe lângă următorul

Program: 1) Deschiderea ședinței din partea directorului interimal. 2) Raportul: a) secretarului, b) al cassarului. 3) Esmiterea unei comisiuni pentru încassarea tacselor dela membrii vechi, și înscrierea de membri noi. 4) Cetirea disertatiunilor ce se vor insinua directorului cu 24 ore mai nainte; 5) Conferirea unui stipendiu de 25 fl. v. a. decretat de adunarea generală din anul trecut. 6) Alegerea alor doi delegați pentru adunarea generală ce se va ține în anul curent în Lugoșiu. 7) Defigerea locului pentru ținerea proximei adunări generale. 8) Alegerea directorului și eventual întregirea comitetului. 9) Propunerii. 10) Alegerea unei comisiuni pentru verificarea protocolului.

La această adunare se invită toți onorații membri ai Asociațiunii de pe teritoriul acestui despărțământ, precum și toți cei ce doresc progresarea neamului românesc în cultură și literatură.

Din ședința comitetului despărțământului ținută în Abrud în 13 Iulie 1896.

Dr. Laurențiu Pop,
preș. ad hoc.Ioan Maior,
actuar.

Producțiuni și petreceri.

Inteligența română din Ragla (comitatul Bistrița-Năsăud) invită la Petrecerea cu joc, ce se va arangia Duminecă, la 26 Iulie n. c. cu ocaziunea înăugurării noului pavilion edificat lângă școlă conf. gr. cat. din loc. Intrarea 80 cr. în familie 60 cr. Începutul la 3 ore p. m. Venitul curat este

țul, tu să-ți fi avut grije de fată, altcum tu multe meșteșuguri șcii...“.

— „Bine, bade Ioane, decă grăesci așa, să șcii că fata d-tale cu Pavelu Onului nu s'a cununa; de s'a cununa uite Ioane, scupă aici, în barba asta sbărcită“. Cu aceste vorbe baba părăsi ograda bocotanului.

Baba se duse acasă necăjită. Pe Susana o află plângend. Nimic nu-și făcuse de mâncare, numai plânse cât f'đ diulița. Decă o află baba așa, se necăji și mai rău și încep'ú: „Nu țiam spus, că la bocotani n'ai să le credi? Acum rabdă și tac. Dăr să șcii, că de te-a părăsit pe tine, nici cu ea nu s'a cununa“.

Bocotanii se adunară la olaltă și ținură sfat: Ce-i de-a face? Că de fermecele babil se temeau.

Din sfatul lor eși, că să nu amâne óșpetul atăta, ci o vestire să o plătescă, și când s'a face a două vestire să facă și cununia, numai decăt.

Așa și făcură. Sâmbăta se gătară de nuntă, ca pe Dumineca după am'đi, să se cunune. Chemătorii cu-

trierară satul din casă 'n casă și chiămară la óșpăț, ér druscele umblară pe la casele cu fete și le chiămară pe s'rá la joc la steag. Druscele veniră și la Susana, dăr aflară numai pe babă acasă: „Să faci bine mătușă, să lași astară pe Susana la șircotesce la Firuța Tăpălăganilor“. „Voiu lăsa-o, dragile mătușii, cum se n'o las, că d'rá la voie bună cine nu trage“.

— „Dăr Susana unde-i mătușă?“
— „S'a dus la moră, dăr mințeni vine; o, ce rău i-a p'aré, că n'a fost acasă când ați chiămat'o.“

A două ț. după am'đi se auđiau pușcături dese de pistol la casa lui Tăpălăgă și la cea a lui Onu bocotanul. Șese boi fură împănați și înjugați, ca să plece după mirésă, s'o ducă la biserică în carul cu 6 boi. Stegarul zurgălea steagul, lăutarii dic'eu, feciori strigau, fetele erau înșirate pe lângă păreți și pe lângă p'ortă, satul întreg era strins, ca la nuntă.

Carul mirelui plecă după nănași și cu nănașii după mirésă s'o ducă la cununiă. Cuscii erau înșirați tot doi cu doi dinaintea carului cu 6 boi și mergeau cântând după cetera țiganilor, cari erau în car:

Sedeți fete pe gunoi
C'om veni și după voi
Când vor fi Pascile Joi,
Cu șese boi înjugați
Când vor fi Pascile Marți.

În fundul carului sta mirele și nănașii, în mijloc sta țiganul cu druscele, care și ele căutau după ceteră:

Dela mire venim gata
La mirésă — amu fac vatra.
S'rac car cu șese boi
D'a mirelui numai doi;
Mirele i-o prins la rudă
Să ne facă nouă ciudă
S'racuți boi din t'eujață
Frumos fecior măi în zală*).

Așa s'au dus cu carul până la Ion Tăgălăgă acasă, de acolo au

*) C'aceia erau boii miresii, care-i căpăta zestre.

luat mirésa cu multe ceremonii, cum e datina la nunțile noastre, au pus'o în car între nănași, mirele s'a aședat între drusce, în fața miresei și așa au plecat către biserică, feciorii iuind, fetele cântau după ceteră, ér satul întreg mergea în urma carului și în preajma lui, că d'rá era nuntă mare, se încuscreau cei mai bocotani din sat, apoi și era o vreme frumoasă, cum e tómnua câte odată, nici rece nici prea caldă, ț. senină ca laptele, și o l'ecă r'ecorósă, cum place nuntașilor.

Biserica din Corabie e pe o ridicătură mică, cât se vede peste tot satul, care altcum încă e aședat pe un podeiu înclinat spre mi'edăđi. Împregiurul bisericei e cimiteriul, în partea de către r'ésărit a cimiteriului, aprópe de biserică și ceva mai jos în dunga podereiului, se vede un co-periș de casă mică; casa nu se vede. Aceea casă mică, de bārne acoperită cu paie, e a bisericei și popa o da pe țile de lucru la baba Sânzâiana, la descântătórea cea mare,

destinat pentru formarea unui fond de edificare a școlii conf. din loc, precum și pentru parțiala achitare a speselor de edificare a acestui pavilion.

Pentru comitetul arangiator: Ioan V. Păurar, președinte; Ioan I. Păurar, secretar; Teod. Șimon, vice-președinte; Ión Botta, cassar; Teodor Roman, controlor.

N.B. Prea stim. participanți sunt avizați la proviziunea proprie. De beuturi bune și cu prețuri moderate, precum și pentru prajitură (cofetură) se va îngriji comitetul. Luat la 27 Iuliu st. n. (a doua zi după petrecere) se va face o excursiune la fabrica de ferestru de pe valea Budacului.

Literatură.

În editura librăriei Nicolae I. Ciurcu din Brașov a apărut: Carte de rugăciuni, pentru folosul și mângâierea fiă-cărui creștin, întocmită de *Ierodiaconul Damaschin* din sfânta mănăstire Sinaia. Format estetic pe 326 pag., hârtia fină. Prețul 65 cr.

*
Excursiuni pe munții Terei-Bârsei și ai Făgărașului. Cu titlul acesta a apărut în tipografia „A. Mureșianu” din Brașov o carte foarte prețioasă, scrisă de d-l *Ioan Turcu*, protonotar pens. al comitatului Făgăraș. În această carte, scrisă în formă de istorisiri pe cât de interesante, pe atât și de plăcute la cetit, se cuprinde descrierea amănunțită a munților, cu toate poteoile și platourile lor, cu animalele și plantațiunile lor; apoi viața ciobanilor și păstorilor din munți cu multe legende și istorisiri plăcute; descrieri întregite cu schițe istorice despre castelele și Tera Făgărașului etc. etc. Pentru istorici, pentru turiști, pentru cei ce vor să cunoască, ori chiar să facă excursiuni la munți, cu un cuvânt, pentru toți iubitorii de știință și de frumusețile naturii, această carte, de felul căreia până acum nu avem scrisă alta în limba românească, oferă o lectură de tot plăcută și folositoare totodată. Un exemplar, constând din 220 pag. format mare 8°, costă 1 fl. (+ 6 cr. porto). De vânzare și la tipografia „A. Mureșianu” în Brașov.

HIGIENA.

Câte-va cuvinte despre beuturi.

„Decă poftele nu le cruți, înzadar cauți fericire, înzadar gândesci la dulcea viață.”

Lucrețiu.

III.

Cea dintâiu urmare rea a necumpătului în beutură este, că-l lipsește pe om de darul cel mai scump, care l'a dobândit dela Dumnezeu: *el lipsese de minte*. Câți nu sunt, cari din cauza beuturii s'au făcut nefolo-

sitori pentru societatea omenescă și cari, decă nu s'ar închina beuturii, ar pute fi de mare folos.

Ce rușine este pentru omul cu minte, când beutura îl aduce într'o stare, încât între densus și între animale nu mai este nici o deosebire; ba pot dice, că este mai decădut, decă animalele, căci pe om mintea nu-l împedecă dela ce este vătămător pentru el, pe când pe animale nu le lasă instinctul să calce cumpătul. Animalul bea numai cât îi trebuie, ér omul calcă măsura cumpătului și bea cât nu-i trebuie.

Din cauză, că necumpătul în beutură degradază așa tare pe om, făcându-l asemenea animalelor, ba și mai decădut decă acele, încă păgânii cei vechi considerau beția de un mare păcat, înjositor de om. Pentru aceea Romanii nu sufereau în Senat pe omul bețiv, ci îl depuneau din toate serviciile statului, ca pe unul, ce nu era vrednic să domnescă peste altul. Lacedemonienii îmbătau pe sclavi, și-și aduceau copii înaintea lor, ca aceștia să vadă și să învețe, ce urită este beția.

Omul, care se închină beției, își strică sănătatea și își scurtează viața; căci nu este cu putință a spune și a descrie stricăciunea, ce aduc beuturile spirtose în corpul omului, deorece într'o *picătură de spirt sunt 32 de picături de otravă*, care cu încetul omorâ corpul omului.

Beția este, care a dus pe poporul nostru la sărăciă; ea întunecă țeranului nostru mintea, îi slăbește voința și îi răpescé onorea; îi strică sănătatea trupescă și îi duce economia la cădere. Din cauza beției omul își perde averea prin două moduri: prin cheltuială séu risipă și prin lene séu nelucrare. În cazul întâiu, omul bețiv făcându-și peste măsură plăcerile de beutură, trebuie să plătescă beutura consumată și averea, din care va lua ca să plătescă, va tot scăde. În al doilea cas, bând și petrecând prin cărciume ore, zile și chiar de multe ori săptămâni întregi nu-și va pute căuta de trebă, ci trăba, ce trebuia a se face astăzi, va rămâne pe mâne și mai adese-ori rămâne în uitare, și așa familia suferă neavând cele trebuinciose, până se sfârșese; birul (dajdia) este neplătită și alte asemenea.

S'a vădut omenii mari din familii bune și cu pozițiuni frumoșe, cari dându-se beției, cu petrecerile, desfrânările, și-au pierdut averile și au ajuns în fine să cerșescă, numai și numai din cauza acestei urite patime și a celor ce urmăză din ea.

Omul în beția nu mai aude plânsul femeii, nici vaetele copiilor, el este mai réu decă o fiară sâlbatică. Cu beția omul își pierde mintea, acel dar neprețuit, cu care se deosebesce de animale, își pierde averea și sănătatea.

Aci vom da în cât-va povețele unui bețiv pocăit, de unde se pot vedé mai clar relele urmări ale beției:

Fiiul meu! De voesci să-ți fiă tot-déuna sete, fi bețiv.

De voesci să-ți spării prietini, fi bețiv, și să știi, că nimenea nu te va putea suferi.

De voesci să nu-ți scoți la capăt nici o afacere, fi bețiv, căci nici odată nu vei termina ceva.

De voesci să ajungi sêrac, să fi bețiv și curând vei rămânea la sapă de lemn.

De voesci ca să-ți moră soția și copii de fôme, fi bețiv, și să știi, că nici șorecii nu vor găsi ce mânca în casa ta.

De voesci să fi înșelat de prosti, să fi bețiv, și vei ajunge mai prost, decă dênșii.

De voesci să te fure toți, fi bețiv, și vei înlesni pe hoți.

De voesci să fi nevrednic societății, fi bețiv și și-se va implini dorința.

De voesci să-ți dai pe față prostia și să-ți scie totă lumea tainele, să fi bețiv și atunci ce știi tu totă lumea va știi.

De voesci să trăesci la bêtănete cu cerșitul, fi bețiv.

De voesci să fii prigoni și închis pentru datorii, fi bețiv, și să fii sigur, că nu vei avé unde te ascunde de creditor.

De voesci să fii sarcina omenirei și umbra pământului, fi bețiv, și te vei face uricios tuturor.

De voesci să fii un aer vătămător, fi bețiv, și să fi sigur, că toți se vor feri de tine ca de o infecțiune.

De voesci să te urască familia și cunoscuții, fi bețiv și te vei face nesuferit în ochii lor.

De voesci să rămâi neîndreptat, urmăză a fi bețiv, și astfel nu vei asculte bunele sfaturi.

De voesci să te faci sgomotul orașelor și a satelor, să turburi linișcea omenilor, să mănânci băta, să vii acasă cu capul spart, cu cotele rupte și cu oșele sfărimate, să fi bețiv și vei isbuti.

De voesci să nu și-se împlinescă nici o speranță, fi bețiv și vei ajunge la desperare.

De voesci să-ți ticăloșesci corpul, fi bețiv, pentru-că beția este mama tuturor bôlelor.

De voesci, în fine, să-ți pierdă sufletul, fi bețiv, și-ți vei înclua împărăția cerului.

Din acestea pôte vedé ori-cine, că din vitiul beției isvoresc toate relele, ce sunt în lume, și aduce pe om la cea mai mare degradare.

Dr. Prof. Elefterescu.

ECONOMIA.

„România agricolă”.

III.

În modul descris mai sus ni-se înfățișează starea economică în România la țără, despre care, ca să nu mi-se pôtă imputa, că nu aș fi fost condus de adevér în scurta mea descriere, las să urmeze aci o scurtă descriere despre învoelile (toamelile) agricole de *Ștefan Iancu* administrator de moșii publicată în „Economia Națională” din București în anul 1888.

„Continuăm prin a arăta cum sunt alcătuite acestea două tipuri de învoeli. Prin întâia țărani sunt obligați a munci: câte 5 pogone (4 jugere) în două arături fiă porumb séu grâu, séu jumătate porumb și jumătate grâu; trei zile cu carul în moșie; 12 zile cu palmele; 4 zile (o chilă cam 8 hectolitre) transportate la Făurei (tren); 1/2 ocale unt topit; 4 găini, un mușchiu (picior) de porc și 20 ouș. Pentru ca greutatea acestei învoeli să fiă mai ușor socotită, o vom schimba în bani, care dá suma de 216 lei și 70 bani. Acesta este valoarea ce fiă-care este obligat a răspunde arêndașului, în muncă și natură, pentru dreptul de a pune și dênșii pe moșie grâu, sêcară, porumb și orz din 5 una și meiul din 4 una arêndașului.”

„Invoela pentru vite este: dece lei de vita mare cornută ori cal și 1/2 chilă la Făurei. Oile 2 lei, o baniță la Făurei, 1/4 oca brânză de mánzată și 4 miei la sută.”

„Se cităm o învoelă din Prahova, care privesce numai vitele și prin care arêndașul își muncesce mare parte din moșia și prin mijlocirea căreia a ajuns a nu mai da țeranilor nici un pogon.”

„Pentru o părechă de boi séu cai: un pogon porumb, arat de 2 ori, pus, sâpat de 2 ori, cules și cărat la pătul; 2 zile transportate la Ploesci; o zi cu căruța în moșie și scóterea a 6 prăjini buturugi.”

care avea o fată frumoșă, de o chiâma Susana.

Când suia carul nuntașilor spre biserică, decă s'ar fi uitat cineva cu băgare de seamă, ar fi zărit la cornul casei, între casă și gard, un tip de femeie spionind prin gard intrarea miriteilor în biserică și apoi punând o motroșcă tumeșândă în cornul casei, sub streșina de cătră rêsărit și altă motroșcă în cornul de cătră miédă-nôpte, apoi coborând încet pe cărarușă printre sălcile ce duceau până în vale și trecând valea și apoi apucând cărarea prin tufișul, care duce ață la Ciceu. Tot atunci ar fi vădut o femeie mergând la casa Onului și de acolo la a lui Tăpălagă.

Biserica era plină de omeni, tot satul era acolo numai doi flăcăi erau rămași lângă boi. Popa cu diacul cântau, ér când luă de pe altar cununile cele de spic de grâu, ce le făcuseră fetele la Rusale, când au fost cu iconele în țarină și se îndreptă cu ele în mână cătră miri; când chiar voi să întrebe: tu mire

din bună voiă te cununii cu mireșă acesta? Atunci se auđi de afară: „foc!” Ér biserica se ilumină și prin ferestrele dela rêsărit se vedeau schințele și flacăra eșind din casa babii, cât ai fi jurat că biserica a luat foc. Gróza era mare. Toți grăbiră spre ușă, preotul aruncă cununile pe o măsuță și fugi și el spre ușă, uitând, că trebuie să-și desbrace falonul mai întâiu; o lumină, ce ardea în mâna mirelui, se apropiă de florile cele de tâng a miresei și acele luară foc, ea dând să le stingă, aprinse propoda unei babe. Invălmășala era ca la turnul vavilonului: în biserică flăcări și fum, afară para și scânteile din casa babii bêteau în bârnela bisericei, în tinda bisericei era o grămadă de omeni peste olaltă. cum cădeau peste prag eșind din biserică, popa Ursu uitase că-i popă și că-i în biserică, striga din resputeri: „dați loc, fireați ai dracului, să scótem iconele!”

Omenii, care cum eșiau din biserică, se aruncau la garduri, să le

rupă, să le dărime, să nu iee foc și să fugă focul până în casele și în strinsura popii, alții cu paré se trudeau să surupe casa cea de bârne a babii, ca să ardă jos, să nu deé flacăra în biserică și să ardă și aceea. Toți erau cuprinși numai de primejdia, în care era biserica; nime nu se gândia, decă din casa babii sunt scóse lucrurile ce biată sunt de preț ori ba; nime nu se gândia la miri, nici la cununie, toți lucrau din resputeri să scape biserica de foc, ochii tuturor erau ațintiți numai acolo.

Atunci, dintr'odată, se auđi un glas din mulțime: „Arde la mirele!” Și alt glas: „Arde la mireșă!” Toți stau înlemniți, căutau cu ochii pe mire, și-l afară ajutând la stingerea casei, tot funingene, tot pârlit și pârlit la haine și la față, și afară pe mireșă cărând alătura cu alte muieri apă cu cofa din vale și aruncând pe bârnela bisericeii pe cum le povățuia popa, ca să nu iee foc.

Dér glasul acela strigă și a doua oră și a treia oră: „Arde la mirele,

arde la mireșă!” Atunci unii-și îndreptau ochii spre sat în jos, adecă casa mirelui și casa miresei amândouă erau în flăcări, fumul era până la nori, para mai alătura cu fumul.

„Bătaia lui Dumnezeu”, strigă popa.

„Bătaia lui Dumnezeu”, strigă și nanașu.

Atunci satul tot, cum era adunat aci la biserică, ca la comandă se împărți în 3 cete; neamurile și prietini Onului alergară spre casa lui, cu el și cu mirele, să scape ce vor putea din flăcări; neamurile și prietini lui Ión Tăpălagă alergară spre casa lui, dóră vor puté scăpa cât de cât, ceva din foc, popa cu nanașul și cu o cêtă de calici, rămaseră să potolescă focul la casa babii și să păzescă, să nu iee biserica foc.

Séra se apropia, că tóamna zilele's ceas de scurte, dér focurile nu mai încetau. Dela biserică se vedea tot satul, când era senin cât de cât, dér amu, după ce însă, se vedea

„Deși posedăm încă multe note relative la învoeli, nu vom mai continua însă cu exemplele. Este oribil (spăimântător) a mai spune, că cunoștem învoeli prin care țeranul este obligat a munci câte 4 zile cu palmele, numai pentru dreptul de a culege urzici; altele împrejurul capitalei (București) prin care este obligat a da dijmă una și una muncind, pentru arendași la câte trei pogone unul; altele tot împrejurul capitalei obligă pe țerani să dea la pogonul de porumb câte de ce trăgători bóbe, cari adeseori fac 15—20 baniți (ferdele mari) și cari sunt luate pe ales de către ómenii moșiei, care dărâmend grămada, aleg stiulete (tulei) cu stiulete. In anii mai secetoși însă nu-i rămâne nimic“.

„Concluziunea (judecata) ce vom putea trage din exemplul întâiu de învoelă citat de noi este: țeranul nesciindu-și măsura puterile și creșdend să contrabalanseze (impotrivescă) greutatea învoelii, mai cuprinde pe sēma lui, pe lângă cele 5 pogone ale arendașului, încă 10—15 pogone. Fiind obligat a munci bine și întâiu pe ale arendașului, al lui se sēmēnă tot-dēuna mai târziu și se muncesce mai rău, de unde urmēză pentru el în tot-dēuna o rodă mică și de un soi prost. Când arendașul vinde grăul cu 90 lei chila, țeranul abia îl dă cu 50—60 lei“.

„De aci porumbul lui mai în tot-dēuna ajunge tómnă necopt servindu-i, nu pentru hrană, ci ca altoiu de pelagră (morb) pentru acēsta multime cuvēntătoare“.

„Exemplul al doilea ce am citat, ne arată de departe tendința de a despărți pe țeran de vitele sale, aducēndu-l ērăși în starea, care l'a găsit misionarul (trimisul) ce am menționat. (Aici se face alusiune la un trimis de prin veacul al 16-lea, care spunea, că a vēdūt un țeran trāgēnd alătura cu boul sēu la jug, la un car de lemne). Locuitorii din acea localitate înainte de asta cu de ce ani, pe când aveau un arendaș de român, aveau curțile lor pline de vite; ađi însă cu nisce condițiuni atât de grele, puse de arēndașul grec, au ajuns rarī aceia, cari mai au câte 4 boi“.

„Mulți au devenit pālmași; încă 10 ani și mai mult de jumētate vor deveni astfel. — Când vitele nu produc cât mēncă, când duse la tērg prețul obținut este mai mic decât erbăritul, ce trebuie plătit arendașului, nu este decât firesc ca țeranul să se desfacă de ele. Am vēdūt un țeran cu doi boi la tērg; i-a vēndut cu 40 lei, întorcēndu-se acasă s'a dus să plătescā erbăritul lor, și dānd acești bani, a mai rēmas dator încă 10 lei“.

In privința caselor de locuit și a nutremētului țeranilor, numit administrator mai scrie următoarele:

„Patru pāreți afumați, friguroși și de multe-orī higrășioși, alcătuesc aceste locuințe. Pentru culcare îi servesc un pat din patru scānduri, peste care stā întinsă o ro-

gojină. Lāngă acest pat pune el o mică mescióră împrejurul cāreia se înșiră din când în când cu tótă familia pentru ași mai omori fōmea. Când māmāliga din tuciu se rotogolesce pe masă însoțită de strachina (cratița) cu oțēt și câteva cepe, atunci numai încep să ēsă de după cuptor câteva micē cadavre tremurătoare numite copii. Tatăl lor le rēspunde în naivitatea propriă țeranilor: așa tremurā copiii, ei string gerul și pentru cei mari. Copiul neputānd eși afară ca să se spele și neavēnd în casă vas anume, se spală în casă făcēnd un lac pe jos, care se mai māresce prin apa adusă pe haine și încălțăminte de afară, sub formă de plōie și zăpadă, și așa noroiul din casa țeranului nu se mai svēntară de tómnă până primăvara“.

„Decă-l întreb — și acēsta-i de prisos în fața celor ce veđi — pentru ce copii sunt așa călbejiți rēspunde: așa sunt copii ierna, se string multe și pe capul lor, gerul și câte și mai câte, și apoi și o pustie de vacă, care-i mai dedulcea, tocmai acuma a înțārcat. Te urci în podul casei, care este camera și pātulul lui, ce veđi? Două funii de ceapă, două de usturoiu și 2—3 baniți fasole alături cu 50—100 baniți porumb stiuleți (cu tuleul), mare parte mucegăit. Intrebat de ce porumbul e astfel, rēspunsul este identic (același) mai la toți: l'am pus cam târziu, mai întâiu a trebuit să facem belēua arēndașului. La câte unul se mai gāsesce ērna și câte o purcea atārnată în pod, slabă pentru-că a fost traista mică“.

„In coșar (boiată, grajd), care în fōrte multe locuri este înlocuit cu un țarc fără coperiș, găsim 2—6 boi și o vacă hrāniți tótă ierna cu paie și coceni și de multe ori stānd cu zăpada în spinare țile întregi. Acum înțeleg eu nea Stane, pentru ce Lunaia fātată abia de 2 luni, a și înțārcat. Traiul rău și gerul mare“.

„Asta să fiā pricina, o fi. — Pe prispa casei lui stā de tómnă trāntită o buturugă mare, care la unul din capete are un vātrariu, și în o scobitură făcută în lungimea ei este vārātă o custură. El îi dice plug. In mijlocul curții, în zăpadă se vede stānd o căruță din topor, cu nisce rōte cu obedī neferecate și mai late de o palmă. Inchipuivē onorabili lectori (cetiitori); patru boi hrāniți în condițiunile arātate înjugați la un plug sēu car ce am vēdūt și mānați de un tip de om luat din casa ce am descris, până unde justificava (indreptați-va) acest cortegiu, pe cei ce nu se sfiesc a susține, că atât țeranul cât și agricultura nōstră merge prosperānd“.

„Sē urmārim traiul țeranului în diferitele epoce ale anului. Primāvara, când ese la plug și când ar trebui să fiā mai bine hrānit, trāsesce cu māmāligă și puține urđici; rar mānāncă fasole, căci ce a rēmas nevēndut din tómnă, s'a māncat în timpul iernii. După Pasoi, pe lângă urđici

mai mānāncă, din când în când și câte un ou“.

„Imbētrānesc urđicile, ese știrul, loboda, pe cari le mānāncă cu borș, lāptucele, ceapă și usturoiul cu sare, și prin postul St.-Petru se mai adaogă pe alocurea, merele crude cu māmāligă. Intre St.-Petru și Sta Maria mare, începe māncarea crastaveților cruđi cu sare, fasole verde și prune verđi. După Stā Māria mare țeranul trāsesce mai biue, lucrul se mai ușurēză și māncarea lui constā din fasole, bóbe, pepenī, prune cōpte și struguri“.

„Ceapa, usturoiul și oțētul mai nicī odată nu se despart de masa țeranului. — In timpul verei se mai taie în sat câte un miel, — decă și în Iulie se numesc tot astfel, tómnă câte o óie bētrānă, câte un porc cu gālei și câte o vacă cu piciorul rupt. Carnea o gustă însă puțioi, numai aceia, pe cari majoritatea îi numesce: bogātani“.

Deși, de când s'au scris acestea, au trecut opt ani, totuși, după cum am vēdūt, împrejurarile au rēmas aprōpe aceleași: tocmelele agricole se fac tot ca mai înainte, ērā traiul țeranului nu s'a mai imbunătătit de loc.

(Va urma)

Seminarul Vancean de băeți.

(Escriere de concurs.)

Pārinții, cari voesc a-și așeđa prunci in anul școlastic viitor 1896—97 in seminarul tinerimii romāne greco-catolice dela gimnasiul român gr.-cat. din Blașiu, sunt avisați, că *terminul concursului de primire este 15 August n.*, până la care și toți pārinții au să-și trimită concursule adresate „Prea Veneratului Consistoriu Metropolitan in Blașiu“, de unde in timpul cel mai scurt li-se vor espeda rezoluțiunile. Suplicele de primire a celor băeți, cari n'au mai fost in seminarium, au să fiā instruate cu *carte de botez, testimoniu despre clasa absolvată și atestat de vaccinare.*

Asemenea in suplicē este a se însemna cu acuratețā *locuința și posta ultimă a suplicantului*, ca să nu se ivēscā erori in trimiterea rezoluțiunilor și pentru francare e a se alătura o marcă postală de 20 cr. v. a.

Spre a fi primiți in seminarium trebuie să suplice și aceia, cari au fost deja in seminarium in anul școlastic expirat. Cei ce nu vor trimite suplice in scris, nu vor fi luați in considerare.

Condițiunile primirii sunt următoarele:

1. Pentru un tiner vor fi de a-se plăti câte 12 fl. pe lună și așa pe un an 120 fl. Plătirea are să se întēple cu *tótă punctualitate in 2 sēu 4 rate anticipative*, ceea ce pārinților li-se aduce aminte cu tótă serioșitatea, căci altmintrelea *direcțiunea in decursul anului va fi silită a dimite pe elevii, ai căror pārinți, tutori sēu ingrijitori nu au solvit ratele la timpul sēu.*

2. Pentru fiā-care tiner la începutul

anului este a se solvi o tacsă de înscriere de 4 fl.

3. Fiā-care tiner are să aducă cu sine: a) 4 pārechī de schimburi bune de pānză sēu giolgiu; b) 4 nāfrāmi de busunar și 2 la grumađi; c) 2 pārechī de călțuni buni și 4 pārechī de ciorapi sēu obiele.

4. Vestminte de pat; a) 1 saltea (sac de pae) de așternut de desubt; b) 3 fețe albe de pat; c) 2 perini, 4 fețe de perini și o plapomă; d) 2 fețe albe de giolgiu de acoperit patul.

Atāt vestmintele de pat, cât și albaturile sēu schimburile au să fiā de acasă însemnate cu numele elevului respectiv, sēu fiind numele cusut sēu scris cu negrēlă, ce nu se șterge prin spālare, căci altmintrelea superioritatea institutului nu pōte lua nicī o rēspundere la cas, când s'ar perde.

5. Fiā-care tiner are mai încolo să-și aducă 3 ștergare și 2 pepteni, unul rar și altul des, apoi un cuțit, 1 furcuță și 1 lingură de metal, un pāhar și 3 servete.

6. Fiā-care tiner are mai încolo să-și aducă o perie de vestminte și de curățit călțunii.

7. Pārinții in decursul anului școlastic să nu trimită fiilor lor din seminarium nicī articli de māncare, decāt pōte la sērbătorile celea mari, fiind in privința acēsta in deplin provēduți in institut, nicī bani, ci lipsele de vestminte, cărți și altele de soiul acēsta să li-se implinēscā pe calea superiorității, ca așa să se evite ori ce ocașiune la escese și transgresiuni de disciplinā, dānușe educațiunii și progresului in studiu. Condițiunea acēsta li-se aduce aminte cu deosebire pārinților, tutorilor și ingrijitorilor, căci altmintrelea superioritatea seminarului nu pōte lua asupra sa in multe privințe nicī o rēspundere pentru elevii concredūți ingrijirii sale, și urmāriile neobservării condițiunii acēsteia pārinții vor avē să și-le ascrie șie-și.

Pentru suma de 120 fl. v. a. pe un an școlastic tinerilor li-se va da următoarea provisiune: 1) Locuința in institut, in sale mari sātētoșe, luminōșe și provēdute cu tōte cele de lipsă. 2) Vipt întreg regulat, și in special in ție de dulce: a) Dejun, câte un pāhar de lapte cald cu pāne; b) Prānđ, 3 specii și anume: supă de carne, carne cu sos și māncare grōșă cu carne, sēu fripturā, ērā in Dumineci și sērbători pe lângă acēstea și aluat; c) Cinā, 2 specii, anume: supă de carne și māncare grōșă cu carne. In țile de post, diminēta un pāhar de lapte cald cu pāne, la amēđi 3 specii, ērā sēra supă și māncare grōșă de legumi, brānză sēu lapte. 3) Spālatură întreg peste an. Pentru întāritul schimburilor însă se va plăti separat și anume 3 fl. la începutul anului. 4) Luminatul in timpul recerut. 5) Incălđitul in timp de ierā. 6) Medic și medicină din apotecă sēu de casă pentru cei morboși și viptul prescriș de medic. 7) Instruc-

mai bine decât in țiuā de Rusale, când îi vremea cea mai bună. Și cum nu s'a vedea, de trei focuri zdravene, ce ardeau in cele trei părți ale satului: la miadă-nōpte casa babil de sub biserică, la rēsărit casa lui Tápālagă, ēr la sfințit casa Onului.

Era aprōpe mieđul noptii când era de tot arsă casa babil, de se putură ómenii imprāscia, fără frică că dorā biserică va mai putē lua foc, dēr și atunci lāsarā 2 ómenii de strajā, că de ar prinde a bate vēnt și a rēscōli șpera, să batā clopotele intr'ó dungă, să ēsă satul și să nu lase biserică pradā flacărilor. La Onul însă arse focul tótă noptița, că, când il zārīrā dela biserică, era încinsă tótă casa. Apoi casa lui încă era de bārne și acoperită cu paie după cum era p'atunci tōte casele din sat, și după casă era gard de nuele streșinit cu spinī și pae, pe el merse focul ca pe un șerpe până la șură, care încă era acoperită cu pae, ēr din șură luarā foc grajdurile, grātarele, cotețele, jiređile, clāile, stogurile și tótă agonisita. Incă era noroc pe

sat, că Onul mutase pe vecinii din drepta și din stānga in capul satului și domolise casele lor, ca să-și mārēscā grādina, și așa adunătura lui și casa lui era intr'ó grādină mare, ēr casele vecinilor erau binișor depārtate de a lui, că altcum tot satul ardea, că de cătrā sfințit bātea vēntul spre rēsărit, adecā spre grosul satului. Sē zārīa de țiuā și in grādina Onului tot ardeau două vetre mari de taciuni grozavi și sātēnii stau jur împrejur cu furcile cele de fer, in mână, ērā unii trāgeau cu sapele țerinā pe marginele vetrei, sē nu ardă cu atāta putere, pāđiau ca sē nu iee vēntul cumva vr'un cār-bune să-l ducā in țreșina de gard, ori in alt loc, ce s'ar putē aprinde. Pe Onul nime nu l'a vēdūt la foc cât a fost noptița de mare; numai lelea Mārinā umbla plāngēnd și fre-facēndu-și mānile și vāetāndu-se: Vai de sufletul nostru, ce o sē māncām? unde sē ședem și cu ce sē ne scōtem vitele din iernā? Agonisita dintr'ó viēță, se duce in vēnt in câte-va minute! Pavel încă numa intr'un

tārdiu veni la foc, după ce a dus pe tatā-s'ó la nānașu-s'ó și l'a pus pe pat legat cu piciorile de olaltă și cu mānile 'n spate. Că badea Onul, bocotanul, când zārī dela biserică fum gros și flacără ēșind din casa lui, cum era spāriat din fire, atunci își și pierdū mințile și începū a strigā: Prindeți strigóia, că ea mi-a aprins casa, m'a sārācit. Și nu alergā badea Onu spre casă, ci — cu pālāria 'n mână — fugea de-a lungul uliții după femeii strigānd: Prindeți strigóia, n'ați vēdūt strigóia?

Decă Pavel al lui a voit a-l ținea, sē nu se facā și de ris la sat, după ce de pagubă este el a strigat cât il luā gura: Așa, tu nu mē l'ași să prind strigóia, sē o aduc in flacări, că ești una cu ea; atunci merg dēr și mē arunc singur in foc, decă imi arde binele și bogăția, la ce sē mai trāesc? Fiind lucrul așa, veđi bine, cei mai de aprōpe ai lui vēdurā de-l puserā la bun adāpost și-l ținurā legat până și-a veni in fire. Lelea Mārinā, buigată de cap, cum era și ea, vēđēnd cum 'i se pface in fum

agonisita-i muncă din tótă viēță, nicī nu bāga de sēmă, că Onul ei nu i ca 'n palmă. De scos ceva din foc, nicī vorbā n'a fost, cu atât mai vērtoș că până atunci nime nu apucase vr'un foc in Corabia, de când lumea, decī ucum toți își pierduse capul, umblau buigați, fără a sci de ce sē se apuce. La nuntā nime nu se mai gāndia, nicī că ar fi fost cu ce nunti.

La Tápālagă ardea, la socul cel mic încă era ca și la socul cel mare: fum, flacără, foc și iar foc, foc pus de mână de om nu iscat din întēmplare. Când vēdū Tápālagă din ușa bisericii focul la casa lui, hāți după sine pe fiā-sa Fruța, adecā pe mirēsă: Hai, las'ó 'n foc cununiā, că la noi cāntā cocoșul cel roșu in vērful cāsii. Și se luā cu o cētā de ómenii după el, haidi, hai, prin cele ulicioșe și peste gardul și prin grādină, dōr va ajunge acasă curēnd, sē pōtā scōte câte ceva. Dēr pace! Nimic, chier nimic n'au putut scōte, nicī baremi o ață cât să-și împungī pe lângă un deget. Arsă

ține în cas de lipsă prin indiviđi eminenți. După ce din motive de igienă și curățenie s'a adaptat pentru tinerime în edificiul institutului și o scaldă de apă caldă, așa că fă-care elev se se pōtă folosi și de scaldă, se va solvi la începutul anului o tacsă de 1 fl. pentru folosirea scaldei.

Părinții, ai căror fii vor fi primiți în seminarium, se înscințeză, că pentru obiectele de aranjament, ce vor fi date spre folosire fiilor lor sub număr deosebit, aceia vor fi răspunđtori. Dec'i ori-ce daună vor avé s'e o rebonifice d'ensii.

Tinerii primiți în seminarium vor avé a se prezenta înaintea superiorității seminariului în 1 Septembrie nou. Aceia, pe cari medicul institutului îi va afla inadmisibili din ori-ce motiv igienic, vor trebui s'e părăsescă seminarium.

Blașiu, în 9 Iuliu 1896.

Dr. Vasiliu Hossu, rector seminarial.

MULTE ȘI DE TOATE.

Influența unei vorbiri lungi.

Când trimișii Samienilor au ținut o vorbire fōrte lungă cātră locuitorii din Sparta, ceștia le răspunse: „Începutul vorbirei l'am uitat, din care causă sfirșitul nu l'am priceput.

Vieta p'urului.

Omenii specialiști dice, că p'urul capului, după-ce se tunde, mai viețuesce încă 2—3 ani. Acosta se pōte vedé fōrte bine, decă cine-va observă în continuu o peruocă. După-ce acosta trece de 2 ani, începe a fi aspră și diformă. P'urul tuns dela omenii morți nic'i de cum nu se pōte întrebuița la fabricarea de peruci, deorece nu e bun.

Pâne de pesce.

Un Cezar din Uralsk, în Rusia a aflat niscă pesci, din cari se pōte face pâne fōrte bună și gustosă. Pescii aceștia, după-ce se sară, se amestecă cu făină și se frământă. Pânea pregătită cu pesci de aceștia se dice, că e fōrte nutritōre și din ea se pōte face supă fōrte bună, mai ales decă în supă se pun și verdețuri (zarzavaturi). Ca nutremēt pentru vite, amestecându-se cu cartofi, trifoiu, ovēs etc. încă se dice, că e fōrte bună.

Sorțea femeilor în India.

Nu demult în orașul Berlin din Germania s'a ținut o adunare de învățați. În acosta adunare, un învățat, cu numele Dr. Grundemann, ți-lu o interesantă prelegere, în care arată sorțea tristă a femeilor din India.

Cu acosta ocaziune, Grundemann a arătat celor de față și un costum de haine de-al femeilor indiane, așa după cum e portul a-colo astăzi. Intreg costumul constă

dintr'o pânură țesută gros, neconsută, fără formă, așa cum a eșit din fabrică. Costumul este atât de lung, încât decă nul-légă pe la mijloc, se împiedecă în el.

Podōbele, ce le folosesc femeile în India, încă sunt fōrte grele. Astfel Dr. Grundemann a arătat adunării și niscă inele, pe cari femeile le pōrtă la picioare. Inelele arătate de el era mai grele de-un chilogram, d'er aceste inele erau dintre cele mai mici.

La mâni folosesc femeile brășete, în degete de-asemena pōrtă inele, pe cari le pōrtă încă de copile mici, așa că inelele nu le mai trag de pe degete și carnea cesce peste ele, causându-le, mari dureri.

Bietele femei luoră tōtă ziua în continuu la câmp; acolo stau în arșița sōrelui setōse și fiamānde, de dimineața până s'era. Femeia, care n'a avut vr'un fecior, e cea mai necăjită de pe lume și Indienii cred, că acele femei nic'i nu sunt omeni.

Indienii mai cred, că numai Brahmiinii (o sectă) sunt omeni adeverați; pe când aievea sunt cei mai mari farisei; dorința lor cea mai mare este, ca sufletul lor după mōrte s'e pribegescă în trupul unui bou. Credința lor e, că femeile încă înainte de-a se nasec sunt p'ecătoșe și numai atunci se ierță, decă naso feciori. Când femeia nasce fetiță, tēte blăstēmele tātāneșu cad asupra capului copilei.

Acum, la întrepunerea misiunilor, sorțea femeilor indiane s'a mai îmbunătățit încât-va, s'au ridicat școle pentru ele, așa că ađi în India anterioară tot la 25 de bărbați, cari sciu ceti, se vine câte-o femeie, care scia ceti. Cu tōte acestea însă, se mai află în India încă la 127 milioane de femei, cari nu sciu ceti.

O causă principală, ca sorțea femeii indiane e atât de tristă, este că ele s'e mărită prea ticere. O fată, care a ajuns 10 ani și încă nu s'a măritat, e spre rușinea lumii. Fetele încă la etatea de 5 ani se logodesc și după logodnă la 4—5 ani ajung sub domnia sōrelor. În India cuvântul „sōră“ este cel mai urit și de mai mare batjocură. Se pare, că v'eduvele au sorțe mai bună. În India trāesc 24.000.000 v'eduve în cea mai mare miserie, d'er cel puțin nu le poruncesc nimeni și multe dintre ele nu-s mai b'etrāne, ca de 10 ani.

Misionarii aflători în India cresc multe femei ca învățătoare.

Căendarul s'eptemānei.

Table with 3 columns: Dilele, Căend. Iul. v., Căend. Gregor. Rows include Jul. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13.

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 17 Iulie st. n. 1896.

Table with 3 columns: Măsura și greutatea, Calitatea, Valuta austr. (fl. și cr.). Rows include 1 H. L., 1 kilă, 100 kil.

Cursul losurilor private

din 15 Iulie 1896

Table with 3 columns: Locul, cump., vande. Rows include Basilica, Credit, Clary 40 H. m. c., Navig. pe Dunăre, Innsbruck, Krakau, Laibach, Buda, Palffy, Crucea roșie austr., Rudolf, Salm, Salzburg, St. Genois, Stanislaw, Triestine 4 1/2%, Waldstein, S'erbesci 8%, Banca h. ung. 4%.

Cursul la bursa din Viena.

Din 17 Iulie 1896.

Table with 2 columns: Instrumente financiare, Valori. Rows include Renta ung. de aur 4%, Renta de corōne ung. 4%, Impr. cail. fer. ung. în aur 4 1/2%, Oblig. cail. fer. ung. de ost. I. emis, Bonuri rurale ungare 4%, Bonuri rurale croate-slavone, Imprum. ung. cu premii, Losuri pentru reg. Tizei și Segedin, Renta de hârtie austr., Renta de argint austr., Renta de aur austr., Losuri din 1860.

Table with 2 columns: Tip de acțiune, Valori. Rows include Acții de ale Băncei austro-ungar., Acții de-ale Băncei ung. de credit, Acții de-ale Băncei austr. de credit, Napoleondorfi, Mărfi imperiale germane, London vista, Paris vista, Rente de corōne austr. 4%, Note italiene.

Bursa de Bucuresși

din 15 Iulie n. 1896.

Table with 4 columns: Valori, Do. b'endă, Scad. cup., Cu banf gata. Rows include Renta română perpetuă 1875, Renta amortisabilă, Oblig. de Stat (Conv. rurale), Oblig. Casei Pensiuilor fr. 300, Oblig. comunei Bucuresci 1833, Banca Rom. ult. div. fr. 12.81, Banca Națion. ult. div. 86., Banca agricolă, Dacia-România ult. div. 35 lei, Naționali de asig. ult. div. 43 lei, Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30, Soc. Rom. de Constr. ult. div. 15 l., Soc. Rom. de Hârtie ult., Patria Soc. de asig. ult. d. 4 lei, Soc. rom. de petrol 1 em. u. d. 0 200, Soc. de fur. militare u. d. 60 lei, Bistrița soc. p. f. hârtii 30, Societ. p. const. de Tramways 20 franci aur.

S C O M P T U R I :

Table with 3 columns: Banca, Valori, Tip de acțiune. Rows include Banca naț. a Rom., Casa de Depuneri, Londra, Viena, Paris, Petersburg, Berlin, Belgia, Elveția.

Domnii abonenți, cari încă nu și-au reînnoit abonamentul, s'e binevoiescă a-l reînnoi neamănat, ca s'e nu li-se întrerupă regulata espedare a țiarului.

Cu numărul de față se sisteză espedarea fōicei celor ce nu și-au re'nnoit abonamentul.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Proprietar : Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil Gregoriu Maior.

casa și șura, grajdurile și cotețele, hambarele și stogurile, jiređile și clăile, chiar și stupina i-a ars cu stupi cu tot.

Când fu Lună dimineața, cei doi bocotani cari erī erau socrii avuți, mulțămeau celor ce le ducea câte o pâne dōuș, câte o legăturică de brânză ori o bucată de slănină. Ei, cari numai erī nu mai demult, erau pregătiți s'e sature un sat de omeni, ađi n'aveau o bucatură; ei, cari erau numai erī cei mai avuți în Corabia, cari ar fi fost în stare s'e imbrace jumătate satul cu pânzăturile și cu pânurile lor, ađi n'aveau numai ce erau pe ei. N'aveau nic'i unde a-și pleca capul, decă creștinii cei buni, neamurile și vecinii, nu i-ar fi primit în casă și, le-ar fi murit vitele de fōme, decă bunii creștini nu le-ar fi împărțit între ei s'e le ierneze de pomană și apoi scōse din iernă s'e le dea înapoi.

Abia a dōua ț'i prinseră omenii a se desmeteci din îngăimăcēla, în care-i aduse focurile de erī. Incet cu incetul își veni și Onu 'n ori.

D'er și tréz tot aceea o ținē morțiș, că strigōia de Sānzăiană cu fata ei au aprins tōte trei casele, ca s'e zădărnicescă nunta. De aceea părere erau toți s'atenii, d'er — minunea minunilor! ce s'a făcut ele, că suflet de om nu le-a v'edut nicăiri? Ars'a în casă? Luatau lumea 'n cas? Ascunse-s undeva? — Nime nu putea spune.

Vremea tăcu și trecu, incet cu incetul vindecă și paguba ce o făcuse focurile cele mari, că ce nu vindecă vremea? În locul casei celei de bārne de sub biserică, satul ridică școlă; Onul ridică în primăvera viitoare casă și șură și grajduri de p'etră, acoperite cu țigle aduse din oraș; Tăpălagă încă nu se lāsă mai pe jos decăt Onul, în nădejdea că după ce s'or mai inci-ripa o lēcă tot cuscii vor fi, d'er din cuscenia lor nu se alese nimic. Că, drept și mai drept, Onul stăruia pe lângă Pavel s'e iee pe fata lui Tăpălagă, cu care de jumătate sunt și cununați — cum dicea Tăpălagă, d'er Pavel nu voi nic'i decăt. Tată,

dicea el, — Dumneđu m'ar cerca și mai tare decăt întâia-ōră, de-ași cerca a o duce în cununie. Am dus-o odată. Dumneđu ne-a împrăsciat chiar când era s'e ne pună popa cununiile pe cap; mai mult nu merg nic'i cu ea, nic'i cu alta: încă cu Susana mai că n'ași dice ba.

D'er unde era Susana?

La vre-o dōuș-deci de ani dela întēplarea cu focurile cele trei de odată și cu eșirea miriteilor necununați din cununie, nimeri în Corabia o babă sbārncită, cāruntă, zdrențuită cu capul plecat în pământ, cu bāta într'o mână și cu traista de-a umăr. Umbla tot pripită, tot certându-se cu cei copii de pe ulițe și cu fetele și cu feciorii și cu toți omenii. Decă însă o lua omul cu buna, apoi povestea, că ea-i mirēsa lui Pavelu Onului, care cum vine din cātane — m'ă duce la popa Ursu s'e ne cunune, ș'apoi s'e ved'i veselie? Și vine de bună sēmă — de nu ađi — m'âne, d'er vine, c'am făcut pentru el mātāni p'o cupă de grāu s'e-l scap din

cātane. Omenii din Corabia auđindu-o își aduse aminte de Susana cea frumoșă, de fata fermecătoarei Sānzăiana, și de tōte întēplările din țilele ei cele bune, când trāia la bine cu Pavelu Onului și o întrebare de māsă și de fuga lor din Corabia. D'er nu răspundea nimic de ales. Cine o vedea nime nu dicea că-i Susana cea de odată. Pavelu Onului încă a v'edut-o, n'a cunoscut-o și nu l'a cunoscut. El încă era alb ca oia. Decă i-a spus: Susana, eu is Pavelu Onului, ea i-a răspuns: Minți, că nic'i Onul nu-i așa cārunt ca tine! Pavelu Onului are p'er galbin și numai acuma-i mijesc mustețele; tu ești hid și b'etrān! Apoi ridea — ridea.

Acum sciți cine-i Susana cea neună? Veți pricepe dōră și pricina neunelui ei; deci: Nu fiți pāgāni la inimă, nu o luați în bātāia de joc, că și ea-i zidirea lui Dumneđu, ca și voi!

Ion Pop Reteganul.

Bursa de mărfuri din Budapesta.
din 15 Iulie n. 1896.

Săminte	Cămin	Prețul per 100 chilogr.	
		dela	până
Grâu Bănățenesc	81	6.75	6.85
Grâu dela Tisa	81	6.80	6.90
Grâu de Pesta	81	6.75	6.85
Grâu de Alba-regala	81	6.75	6.85
Grâu de Bácska	81	6.75	6.95
Grâu ung. de nord	81	—	—

Săminte vechi ori noue	soiul	Cămin	Prețul per 100 chilogr.	
			dela	până
Săcară		70-72	6.10	6.15
Orz	nutreț	60-62	—	—
Orz	de vinars	62.64	—	—
Orz	de bere	64.66	—	—
Ovės		39.41	6.15	6.50
Cucuruz	bănăț.	75	—	—
Cucuruz	altă soi	78	—	—
Cucuruz	"	—	—	—
Hirișcă	"	—	—	—

Productediv.	Soiul	Cursul	
		dela	până
Sem. de trif.	Luțernă ungar.	—	—
—	transilvană	—	—
—	bănățenă	—	—
—	roșia	—	—
Oleu de rap.	rafinat duplu	—	—
Oleu de in		—	—
Uns. de porc.	dela Pesta	48.	49.
—	dela țera	—	—
—	sventată	44.	45.
—	afumată	49.	50.
—		—	—
Său		—	—
Prune	din Bosnia în buți	9.75	10.25
—	din Serbia în saci	9.75	10.25
Lictar	slavon nou	13.50	14.
—	bănățenesc	12.	12.50
Nuc	din Ungaria	—	—
Gogoși	unguresci	—	—
—	sărbesci	—	—
Miere	brută	—	—
—	galbină strecurată	—	—
Ceară	de Rosenau	—	—
Spirt	brut	—	—
—	Drojiațe de spirt	—	—

Tergul de rimători din Steinbruch.

Starea rimătorilor a fost la 14 Iulie de 7948 capete, la 15 Iulie au intrat — ospete și au ășit 34 ospete rămânând la 16 Iulie un număr de 7948 capete. Se noteză marfa: unгурescă veche grea dela — or. până la — or. marfa unгурescă tineră grea dela

— or. până la — or., demijloc dela 45.— or. până la 46 — or. ușoră dela 47.— or. până la 48 — or.

Un învățăcel

din casă bună, care au absolvat cel puțin una sau două clase gimnasiale ori reale și vorbește românește, unghurește și nemțește **se primesc** în prăvălia de mode a Domnitor S. Corvin și fiu din Orăștie (Sz. Város). 1020,1—3.

Sz. 1709—1896.

Árverezési hirdetmény.

Alattirt előljáróság részéről közhírré tétetik, hogy a Hosszufalu község tulajdonát képező ugynevezett „Predelucz“ erdő részletben Kucsera Árpád előbbi vállalkozótól visszamaradt 3649 drb. épületi fenyőtörzs 4155 m³ tartalommal az 1896. évi Julius hó 30-án délelőtt 10 órakor Hosszufalu község házánál megtartandó zárt írásbeli ajánlattal összekötött szóbeli nyílt árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Kikiáltási ár 2908 frt. 50 kr., melynek 10%-a az árverezés megkezdése előtt bánatpénzkép a községi előljáróságnál leteendő.

Zárt írásbeli ajánlatok, melyek szintén 10% bánatpénzzel szerelendők fel, csakis a szóbeli árverezés megkezdéseig fogadtnak el.

Egyébb árverezési és kihasználási feltételek a községi irodában betekintheők.

Kelt Hosszufaluban, 1896. évi Julius hó 14-én.

Lukács Károly, Islik András, jegyző. 119,1—3 biró.

Cursul pietei Brașov.

Din 18 Iulie 1896.

Bancnote rom.	Cump.	9.46	Vënd.	9.49
Argint român.	Cump.	9.40	Vënd.	9.45
Napoleon-d'ori	Cump.	9.48	Vënd.	9.50
Galbeni	Cump.	5.60	Vënd.	—
Ruble rusești	Cump.	126 1/2	Vënd.	—
Mărci germane	Cump.	58.40	Vënd.	—
Lire turoescoi	Cump.	10.60	Vënd.	—
Seris. fonc. Albina 5%		100.75	Vënd.	101.75

Nrul 9726 - 1896.

Concurs

Se scrie concurs pentru postul de practicant de concept, devenit vacant la acest magistrat. Leafa anuală 500 fl. și 100 fl. banii de locuință. Recerinte: testimoniu de moralitate, testimoniu asupra cunoșterii acelor 3 limbi ale patriei și asupra absolvării studiilor juridice în științele de drept și de stat. Petițiunile instruite cu aceste documente au de a se așterne până în 31 Iulie a. c. la 12 ore la prânz la acest magistrat.

Reflectantul are să se deoblige la depunerea în decursul a 2 ani al examenului de stat în științele de stat.

Brașov, 2 Iulie 1896.

1016,2—2 Magistratul orașenesc.

Nou inventatul aparat de fotografiă

„EDISON“ este cel mai sigur și ieftin din sistemele până acum inventate. „EDISON“ funcționează excelent. Ori și cine poate fotografia cu acest aparat fără a avea cunoștințe fotografice. Cu „Edison“ se poate lua fotografia la moment, portrete, peisajuri indispensabile pentru Turisti, Pictori, amiei si naturii etc. Complet cu esplanții lesne de înțeles 6 fl.

Magazin special de aparate phot. **ALFRED FISCHER**, Viena I. Adlergasse 12. Se trimite cu ramburs.

costă aparatul „Edison“ complet, care se poate desface, cu casetă elegantă, plate pentru uscat, hârtie de copiat, cameră obscură, mașină de copiat și toate utensiile fotografiei. **Complet numai 6 fl.** 1010,3—6.

Anunciuri
(insertiuni și reclame)

Suntă a se adresa subscrișei administratiunii. In cazul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădemēt, care cresce cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazeta Trans.“

Prafurile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decât fiecare cutiă este provădută cu marca de apărare a lui A. Moll și cu subscrișerea sa.

Prin efectul de lecuire durabilă al Prafurilor-Seidlitz de A. Moll in contra greutăților celor mai cerbicoșe la stomach și pantece, in contra cărcelilor și acrelei la stomach, constipațiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemorrhoidelor și a celor mai diferite bôle femeescoi a luat acest medicament de casă o răspândire, ce cresce mereu de mai multe decenii încoace. — Prețul unei cutiioriginale sigilate 1 fl. v. a. Falsificațiunile se vor urmări pe cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabilu numai, decât fiecare sticlă este provădută cu marca de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin tras (frotat) alină durerile de soldină și reumatism și a altor urmări de recelă. Prețul unei sticle-originale plumbate 90 cr.

Apa de gură-Salicyl a lui Moll.

(Pe baza de natron Acid-salicylicu)

La întrebuințarea zilnică, cu deosebire importantă pentru copii de ori-ce etate și adulți, asigură această apă de gură conservarea sănătoșă și mai departe a dinților. Prețul sticlei provădute cu marca de apărare a lui A. Moll 60 cr.

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. MOLL,

c. și r. furnisor al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9

Comande din provinciă se efectuează zilnic prin rambursă postală.

La deposite să se cēră anumit preparatele provădute cu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Deposite in Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victor Roth, Franz Kellemen și Ed. Kugler, engros la D. Eremia Nepoții, J. L. & A. Hesshaimer, Teutsch & Tariler, Fritz Geisberger. 0—52.

TIPOGRAFIA

A. Mureșianu

Brașov, Tergul Inului Nr. 30.

A cestu stabilimentu este provădutu cu cele mai bune mijloce tehnice și fiindu bine asortatu cu totu felulu de caractere de litere din cele mai moderne este pusu in pozițiune de a puté esecuta ori-ce comande cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE
IN AURU, ARGINTU ȘI COLORI.

CĂRȚI DE ȘCIINȚĂ,
LITERATURĂ ȘI DIDACTICE

STATUTE.

FOI PERIODICE.

BILETE DE VISITĂ
DIFERITE FORMATE.

PROGRAME ELEGANTE.

BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNTĂ
DUPĂ DORINȚĂ ȘI IN COLORI.

ANUNȚURI.

REGISTRE ȘI IMPRIMATE
pentru tôte speciile de serviciuri.

BILANȚURI.

Compturi, Adrese,
Circulare, Scrisori.
Couvercle, in telă mărimca.

TARIFE COMERCIALE,
INDUSTRIALE, de HOTELURI
și RESTAURANTE.

PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE

BILETE DE INMORMENTARI.

Comandele eventuale se primescū în biuroulu tipografiei, Brașov Tergul Inului Nr. 30, etagiul I, cătră stradă. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugămū a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

• Nouă antrepisă de pompe funebre. •

Am onore a aduce la cunoștința on. public, că **am arangiat sub firma**

„TRANSILVANIA“

după recerințele timpului present o

Antreprisă de pompe funebre.

Magazinul meu conține tôte obiectele ce aparține la pompe funebre, precum: **cununii** pentru gropi și **sicrie**, diferite **sicrie de metal și lemn, carē funebre** ajustate foarte frumos.

Ingrijesc decorațiunile odăilor și a entreurilor și tôte cele necesare pentru conduct.

Recomand la cas de trebuință serviciile mele on. public, asigurându-l de un serviciu solid.

Cu distincă stimă:

A. MÁJAY.

• Nouă anteprișă de pompe funebre. •

• Strada Porții Nr. 54. •

• Strada Porții Nr. 54. •